

VI IKUSGUNE TXOSTENA

2022KO LGTBI+FOBIAREN EGOERA GASTEIZEN

Ikusgune

Gasteizko LGTBI+fobiaren aurkako behatokia

Observatorio contra la LGTBI+fobia de Vitoria-Gasteiz

Ayuntamiento
de Vitoria-Gasteiz
Vitoria-Gasteizko
Udala

AURKIBIDEA

- 00.** Sarrera *4.orr*
- 01.** Egungo testuingurua *6.orr*
- 02.** Metodologia *9.orr*
- 03.** Gertakariak *11.orr*
- 04.** Eztabaida eta ondorioak *25.orr*
- 05.** Tximino-baztanga, hedabideak eta estigma homofoboa *33.orr*
Vicent Canet Martínez. LGTBI aktibista, kazetaria eta komunikazioan aztertzaile independentea.
- 06.** Lesbofobiari aurre egiteko identitateak *43.orr*
Aitziber Pérez de Carcamo. Kazetari feminista
- 07.** LGTBI migratzaile eta errefuxiatuei buruzko 2022 txostena *46.orr*
Lourdes Gómez Fernández. Kifkif
- 08.** Aktibismo afektiboak: estraktibismotik kopartaidetzara *51.orr*
Cristian Carrer y Eugeni Rodríguez. Kataluniako homofobiaren aurkako behatokiaren (OCH) koordinatzaile teknikoa eta presidentea.
- 09.** Gomendioak

Ikusgune Gasteizko LGTBI+fobiaren aurkako Behatokia Lumagorri HAT elkartearen proiektua da, eta txosten hau idazten du.

Erakundeko langileek egin dute oso-osorik, eta Gasteizko Udalarekin hitzartuta dago.

00. SARRERA

Ikusgune VI. Txostena aurkezten dugu, 2022koa (orain arte Gasteizen sexu-orientazioagatiko eta genero-identitateagatiko gertakariei buruzko urteko txostena). Definizio berri hori ematen du, hainbat lanetan errazago aipa izan ahal izateko helburuarekin.

Txosten honek Gasteizko LGTBI+ fobiaren aurkako behatokiak 2022an ezagututako gertaera guztiak biltzen ditu. Lumagorri HATek egin du lan hori, Gasteizko Udalarekin lankidetzan. Udalerriko aktibismo transbologarriaren erroretako proiektu honek, LGTBI+ fobiaren egoera salatzeaz gain, LGTBI+ pertsonen artean laguntza-sareak sortzea du helburu.

Lumagorri HAT elkarteak 2017. urtetik ari da datu-bilketan lanean, baina egia da une horretan bildutako datuek ez zituztela azken urteotan eskuratutako protokoloak, irizpideak zein esperientzia. Beraz, lehen datu horiek nahiko ahulak dira egungo LGTBI+ fobiaren egoera perspektibarekin interpretatzeko orduan. Horregatik, txosten honetan ez dira jaso LGTBI+ fobiaren bilakaera aztertzerakoan. Nolanahi ere, bildutako datuak 5 urteko ikuspegiarekin interpretatzen dira, 2018tik 2022ra, LGTBI+ fobiak Gasteizen jarraitzen duen joeraren abstrakzioa egiteko.

Txosten honetan jasotako informazioa Ikusgunek dituen informazio-iturrietan oinarritzen da: telefono bidezko salaketa, webgunearen bidezko online salaketa, sare sozialen bidezko salaketa eta Ikusguneren lokaleko bertako salaketa presentziala. Kanal horiek Ikusgunek ezagutzen duen informazio aktiboa ematen dute, baina bada beste errealitate bat, salaketa rik gabeko erasoena, eta hori kontuan hartu behar da Arabako LGTBI+ fobiaren egoera modu errealistan ebaluatzeko.

Gainera, txosten honetan Gasteizko Mugimendu Feministak Gasteizko Andra Maria Zuriaren jaietan herritarren eskura jartzen duen erasoaren bidez ezagutzen diren bi gorabehera jasotzen dira. Biziki eskertu nahi diogu Gasteizko Mugimendu Feministari bi gorabehera horiek Ikusguneri jakinarazteagatik, bai eta erasotuei hasieratik emandako laguntza guztiagatik ere.

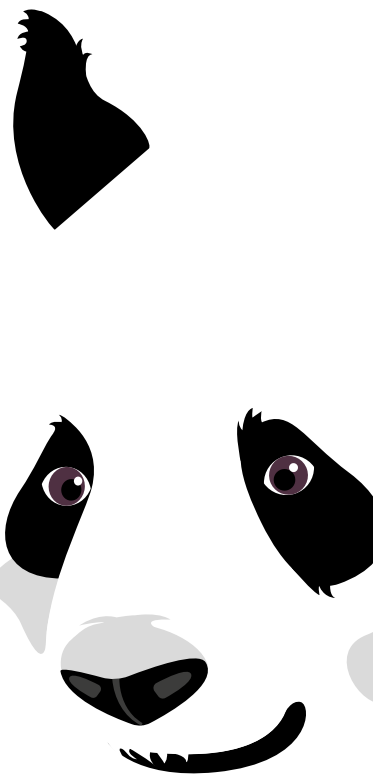
Ikusgune sortu zenetik, askotan esan dugu harro gaudela bizi garen udalerriaz, gure auzokide askok sexu eta genero-aniztasunarekin duten konpromezuagatik eta LGTBI+ fobikoaren indarkeriari aurre egiteagatik. Zalantzarik gabe, kezka hori, konpromiso hori, bizi garen udalerraren potentzialtasunaren parte da. Halaber, eskerrak eman behar dizkiegu azken aldi aniztasunaren bandera goratu duten

eta LGTBI+fobiaren aurkako borrokan lagundu duten pertsona guztiei.

Batzuetan, LGTBI+fobiaren jatorria bilatzeak balio izan du mezu homonazionalistak zabaltzeko, LGTBI+ pertsonen aurkako indarkeria jatorri, kultura eta etnia askotako bizilagunei egozteko. Diskurtso horien aurrean, Ikusgunean argi daukagu LGTBI+fobiaren aurkako borroka arrazakeriaren aurkako eta ijitoak zapaltzen dituen indarkeriaren aurkako borroka ere badela. Ikuspegi interseksional horretatik heltzen diegu indarkeriari.

Azkenik, dei egin nahi diegu LGTBI+ pertsoneri, LGTBI+fobia jasaten dutenei, edo beren sexu orientazioagatik edo genero identitateagatik norbaiten aurkako diskriminazio edo eraso kasu bat gertatzen ari dela hautematen dutenei, edo hala susmatzen dutenei. Horiei guztiei zuzentzen gara, gertatutakoa Ikusguneri jakinaraztera animatzen ditugu, baita gorabehera hori konponduta edo bideratuta dagoela uste badute ere. Garrantzitsua da LGTBI+fobiaren irismena ezagutzea, indarkeria horri aurre egiteko eta eragindako pertsonak erreparatzeko proposamenak landu ahal izateko.

01. EGUNGO TESTUINGURUA

LGTBI+ mugimenduen borrokak mugarri garrantzitsuak lortu ditu azken urteotan, eta testuinguru jakin batzuk sortu dituzte, batzuetan sexu-generoen aniztasunaren aldekoak.

Hala ere, beste batzuetan erresistentziak aktibatu dira, iraganean mugimendu horrek jada ezagutzen zituen testuinguruaren estrategia antzekoekin, hala nola 90eko hamarkadako GIB eta HIESarekiko estigmatizazioa, sexu-askatasuna epaitzeko erabiltzen den moral puritanao edo kolektibo horretako pertsonen kriminalizazioa, delitu-praktikekin lotuta. Jarraian, azken urtean testuinguruak sortu dituzten hainbat gai aipatuko ditugu. Horietako batzuk ezagutu ditugun hainbat gertakaritan ere ikus daitezke (Intzidentziak atalean zehaztuak eta horren adibide garbia dira hitzek, buloek eta informazio faltsuek gorroto, eraso eta diskriminazio-diskurtsoak eragiten dituztela.

Monkeypox

Tximino-baztanga edo Monkeypox Afrikan duela urte batzuk ezagutuak

gaixotasun bat da, munduan zehar zabaltzen hasi dena, eta uda baino aste gutxi batzuk lehenago hasi da titularrak hartzen, jai gai askorekin batera, hala nola LGTBI Harrotasuna eta beste ekitaldi batzuekin.

Informazio alarmistak, etika orotik kanpo eta kontrastatu gabe, berriz ere kalte egiten dio gay kolektiboari, eta berriz ere jomugan jartzen du. Kontakizuna egina zegoen ordurako. Beste behin, promiskuitatea, arauz kanpoko sexu-praktikak edo gay aisialdiko lokal jakin batzuetan (saunak, cruising-a) kutsatzeak aipatzen dira gaixotasuna transmititzeko arrisku-elementu gisa.

Aste batzuetan zehar, gairen bat gaixotasunez kutsatzearen errudun bihurtu nahi zuen operazio batera joan ginen, haien bizitza promiskuoa zela-eta. 90eko hamarkadan HIESaren pandemia izan zenaren beste emanaldi bat. Testuinguru horrek stres handiko egoera sortzen du gay kolektiboan: sexu-harremanak izateko beldurra itzultzen da, eta ultrasukuinak "zaintzeko" gonbidapenak egiten ditu LGTBI Harrotasuna bezalako ospakizunetan.

Testuinguru hori txosten honetan Vicent Canet Martínez, LGBTI aktibista, kazetaria eta komunikazioan aztertzaile independenteak idatzi duen atal berezian garatu dugu.

Lege aldaketak

Azken urteotan hainbat erakundetan lan egin da LGTBI+ pertsonen eskubide berriak lortzea ahalbidetzen duten legeak garatzeko. Adibidez, trans pertsonen berdintasun erreal eta eraginkorrerako eta LGTBI eskubideak bermatzeko Legea, estatu mailakoa, edo Eusko Legebiltzarraren ekainaren 28ko 14/2012 Legearen bigarren aldaketa, transexualak genero-identitateagatik ez baztertzeari eta haien eskubideak aitortzeari buruzkoa. Lehen legea indarrean sartu da dagoeneko. Euskal Legearen aldaketa izapidetzen ari da gaur egun.

Aurreko txostenetan lege horien edukiaren azterketa zehatza egin dugu, eta trans taldeek eragiten dieten politikak egiten parte hartzearen garrantzia nabarmendu dugu beti. Ikusgunereren eskari hori, gainera, 2020ko eta 2021eko txostenen gomendioen atalean jaso da. Beraz, oraingo honetan, ez dugu honetan asko murgilduko.

LGTBI+ mugimenduen borroka,

trans kolektiboen azken urteotako borroka nabarmenduz, testuinguruaren eraldatzea ahalbidetu du eskubideei dagokienez, eta arreta berezia jarri du diskriminazioaren aurkako borrokan. Horren ondorioz, batetik, trans pertsonak gero eta gehiago ikusten dira, eta, bestetik, gero eta gehiago atxikitzen dira gizarteko sektore gero eta zabalagoek kolektibo horien eskaeretara. Bestalde, pertsona aurkarien kopuruak gora egin du, askoz ere neurri txikiagoan. Oro har, eraldaketa-prozesu horiek bide eman diote legeak onartzeari, hau da, lege-testuetan onartzeari.

Gogoratu behar da lorpen horiek ez direla erabatekoak izan, eta lanean jarraitu behar da pertsona guztiei eskubide guztiak eman arte, hala nola pertsona ez-binarioen aintzatespena, nahiz eta lortutakoa oso garrantzitsua izan.

Liskarrak sare sozialetan

LGTBI+ pertsonen eskubideak ematen dizkieten legeak egiteko testuinguruak etsaitasun handiko giroa sortu du, eta sare sozialak dira horren adierazle nagusietako bat, baita espazio publikoan ezagutu ditugun gorroto-diskurtso eta eraso batzuen akuilu ere.

Aldebatetik, adierazpenaskatasunaren

esparruan kokatzen diren diskurtsoak ditugu, delitu gisa kalifikatu ezin direnak, baina diskriminazioa sustatzen duten klimak sortzen dituztenak. Komunikazio horiek diskriminazio sotila dakarte, baina eragin sozial handia dute. Pertsonak deshumanizatzen datozen mezuak hautematen ditugu, haien eskubideen konkistarako borroka doilortzea bilatzen dutenak, borroka honetara daramaten testuinguruaren existentzia gutxiesten dutenak. Ekintza horiek batez ere trans eta gay kolektiboaren aurka egin dira.

Aipatzekoak dira tweet batzuk, genero disidenteak "unicornios" gisa kalifikatzen dituztenak, haurren fantasiazko pertsonaia irreal baina koloretsu batekin antzekotasun bat bilatuz, horrela LGTBI+ pertsonen estereotipo bat aipatuz. LGTBI+ eskaeren zerranda "modatatz" jotzen da, "postmodernotzat", eskaera horien legitimitatea gutxiesteko helburu argiarekin.

Mezu horiek sor dezaketen kezka lantzerakoan, ezin dugu ahaztu mezu horiek behin eta berriz errepikatzen direla. Izan ere, adierazpen-askatasunaren eremuan oso ondo sartzen dira mezu horiek. Hau da, ez gaude gertakari isolatu edo puntualen aurrean, baizik eta sare sozialetako, komunikabideetako eta diskurtso politikoetako ehunkakonturen aurrean, etengabeko jazarpen egoeran jartzen gaituztenak, errepikakorrak direlako. Eta, zalantzarik gabe, agerpen horiek, itxuraz kaltegabeak, gorroto-diskurtsoaren eremua

ongarritzen dute.

Horrekin batera, eta aldi berean jardunez, gorrotozko diskurtsoak aurkitzen ditugu argi eta garbi, beste behin ere trans pertsonen eta gayen aurka. Adierazpen horietan ikus dezakegu talde horiei sexu delituak egozten zaizkiela, hala nola pederastia, emakumeen aurkako indarkeria, haurren mutilazioaren akusazioak, etab. Nabarmentzekoa da Berdintasun Ministerioaren aurkako laido berezia delitu horiek esleitzean.

Gorroto-diskurtsoen bilakaeran elementu horiek guztiek elkar eragiten dute, mezu sotil eta itxuraz kaltegabeenetatik hasi eta kriminalizazioa eta estigma bilatzen duten diskurtsoetaraino. Gainera, behin eta berriz eta aldi berean gertatzen denez, LGTBI+ pertsona askorentzat jasanezina den giroa sortzen dute.

O2. METODOLOGIA

Ikusgune 2022 VI. Txosten honetan jasotako gertakariak detektatzeko, aurretik erabilitako metodologia erabiltzen jarraitu dugu, baina uste dugu indarkerien mailaketan aldaketak egin behar genituela proportzionaltasuna babesteko.

Egoeren diskriminazioa

Ikusgunek beste behatoki batzuek LGTBI+fobiaren aurka aplikatzen duten ohiko metodologia aplikatzen du. Horren arabera, kontuan hartzen dira leku jakin bat, une jakin bat eta pertsona jakin bat ezagut ditzakegun gertakariak, betiere gure jarduera-eremua kontuan hartuta, hau da, Gasteiz, Arabako lurralde osoari begira.

Balio handia ematen zaio elkarrizketa pertsonalari gertatutakoaren xehetasun gehiago jakin ahal izateko. Gorabeheraren bat telefonoz edo modu digitalean jakinarazi den kasu guztietan, Ikusgunean gertatutakoaren berri emateko aukera eskaini da, eta 16 kasuetatik 10etan elkarrizketa pertsonal horiek egin dira. Kasu guztietan salaketa jartzeko laguntza eskaini da ertzain-etxean edo ospitalean. Jasotako gorabehera guztietatik behin bakarrik eskatu da Ikusguneren laguntza, ospitalera joateko lesio-partea egiteko.

Ikusguneri 19 aldiz eman zaio sexu-orientazioarekin, identitatearekin edota genero-adierazpenarekin zerikusia duten gorabeheren berri. Txosten honetan 16 jasotzen dira, eta 3 aldiz ez genuen gutxieneko adierazlerik Gertakariak atalean jaso ahal izateko, baina inoiz ez da zalantzan jartzen lekukotza horien egiazkotasuna.

Testigantzak jasotzea

Txosten honek 2022ko urtarrilaren 1etik 2022ko abenduaren 31ra bitartean ezagututako gertakariak jasotzen ditu. Ikusgunerekin harremanetan jartzeko bideak honako hauek izan dira: gertakariak salatzeko telefonoa, sare sozialak, bilaketa aktiboa sare sozialetan eta prentsa idatzi eta digitalean. Gainera, www.ikusgune.eus webguneak badu aukera salaketa online jartzeko.

Intzidentzia ezagutu ondoren, behatokiaren barne-fitxa batean jasotzen da. Haren ezagutza aurrez aurrekoa izan ez bada ere, Ikusgunera joatera gonbidatzen da, arreta lasaiagoa eta lasaiagoa eman ahal izateko. Informazio guztia bildu ondoren, jarraitu beharreko urratsak baloratzen dira: laguntza medikoa edota juridikoa, salaketa publikoa, etab.

Indarkerien mailaketa

Ikusgunek gertakari ezagunak erregistratzen ditu, indarkeria atal hauetan mailakatuz:

- **ERASOA.** LGTBI+ pertsonen aurka edo kolektibo horrekin elkartzeagatik gerta daitezkeen indarkeria fisikoak eta/edo hitzezkoak, hala nola jipoiak, bultzadak, genero-adierazpenak barregarri uztea, irainak, mehatxuak...
- **GORROTO DISKURTSOA.** LGTBI+ kolektiboarekiko gorrotoasortunahi duten adierazpenak, diskriminazioa, estigmatizazioa edo indarkeria helburu dutenak. Termino hori bat dator zenbait erakundek egiten dituzten gomendioekin, hala nola Europako Batzordearekin.
- **IRAINA.** Irainak edo mespretxua, normalean hitzezkoak, baina LGTBI+ pertsonetara keinu edo begiradetan ere ager daitezke.
- **DISKRIMINAZIOA.** Tratu desberdina eta kaltegarria ematen zaionean norbaiti haren sexu-orientazioa, genero-identitatea edo adierazpena, jatorria, kultura, erlijioa... direla-eta.
- **ZISHETEROSEXISMOAREN ERREPRODUKZIOA.** Bizimodu heterosexualak goraipatzea, sexu-eta/edo genero-disidentziarenak gutxietsiz, ikusezin bihurtuz, barregarri utziz edo gutxietsiz.
- **INTRAGENEROA.** LGTBI+ pertsonen arteko bizikidetzaren esparruan gertatzen den indarkeria, harreman afektiboekin eta/edo sexuarekin lotuta dagoena. 1/2022 gertakaria

03. GERTAKARIAK

Data: 2023/01/23

Lekua: Espazio publikoa

Mota: Iraina. Homofobia

Gertatutakoa:

Gertakariaren berri ematen duen pertsonak azaldu duenez, cruising gunee batetik gertu aparkatuta zegoelarik, polizia-auto bat hurbildu zitzaion. Gaua zen eta fokuekin argiztatu zuten. Honek leihatila jaitsi eta agenteek galdetu zioten ea dena ondo zegoen. Hala, bada, agenteek adierazi zioten identifikatu egin behar zuela bere burua, berea bezalako auto batek lapurreta batzuk egin zituelako, eta behin eta berriz galdetu zioten ea zertan zebilen bertan.

Une horretan auto berri bat hurbildu zen cruising gunerantz. Gertakari honen berri eman duen pertsonari galdetu zioten ea ezagutzen duen, honek ezezko erantzuna eman ez. Etengabeko galdeketa bat jasan zuen, Gasteizkoa izanik horrelako toki batean egoera arraroa omen zelako.

Pertsona horrekin hitz egiten amaitu ondoren, cruising gunearen goialdera abiatu ziren ertzainak, eta handik 20 bat minutura alde egin zuten.

2/2022 gertakaria

Data: 2022/02/05

Lekua: Eskola

Mota: Gorroto diskurtsoa. LGTBI+fobia

Geratutakoa:

Ikastetxeko patioan margotutako sexu-genero aniztasunaren aldeko mural batean, hainbat esapide agertu ziren pintatuta, hala nola, "Fuck LGTB", "Fuck maricones", "Putos gays" eta bi zakilen marrazkia.

Mural honek horrelako erasoak jasaten dituen lehen aldia ez dela jakinarazi zuten.

3/2022 gertakaria

Data: 2022/02/08

Lekua: Telefono bidez

Mota: Iraina. Homofobia

Gertatutakoa:

Pertsona homosexualen aurkako heriotza mehatxuak eta gorroto irainak jaso zituen, zenbaki ezezagun baten telefono dei baten bidez.

4/2022 gertakaria

Data: 2022ko martxo

Lekua: Eskola

Mota: Diskriminazioa. Homofobia

Gertatutakoa:

Salatzailea ikasgelan zegoela, eta irakasleak lan bat egiteko taldean jartzeko eskatu zien. Gelako ikaskideetako batek ozen eta beste hizkuntza batean esan zion ez zuela gayekin jarri nahi, irakasleak ezagutzen ez duen hizkuntza batean esaten duenez, hau ez zen gertakariaz ohartu.

5/2022 gertakaria

Data: 2022/02/24

Lekua: Medikua

Mota: Iraina. Transfobia

Gertatutakoa:

Ebakuntza gainbegiratzeko kirurgia-hitzordura joan zen, kamiseta kendu du eta titiburuak desorekatuta daudela esanez. Gainera, orbainaren erdian konkorr bat zuela adierazi zion, profesionala ez zen mahaitik altxatu, ez zuen aztertu ere egin, eta esan zion konkorra ez dela garrantzitsua metro batera ez egoteagatik, eta ez obsesionatzeko.

Ostean, kexa jarri zuen pazientearen arretan.

6/2022 gertakaria

Data: 2022/05/02

Lekua: Espazio publikoa

Mota: Gorroto diskurtsoa. Homofobia

Gertatutakoa:

Zenbait auto agertu ziren kalean "gay" hitzarekin marradurekin.

7/2022 gertakaria

Data: 2022/05/15

Lekua: Espazio publikoa

Mota: Eraso. Homofobia

Gertatutakoa:

Pertsona bat eguzkia hartzen ari zela lastoan etzanda, urrutitik jaurtitako harri batek eskuan jo zion. "Maricon de mierda" oihua entzun zen momentu hartan. Ezin izan zuen ikusi nork bota zuen, eraso guztiz doakoa izanda gainera.

8/2022 gertakaria

Data: 2022/05/13

Lekua: Espazio publikoa

Mota: Gorroto diskurtsoa. Homofobia

Gertatutakoa:

Gertakariaren berri eman zuen pertsona beste mutil batekin zegoen kalean musuka. Une horretan, auto batetik "maricones" oihukatzen hasi zitzairen, autoa urruntzen zen bitartean.

9/2022 gertakaria

Data: 2022/06/16

Lekua: Espazio publikoa. Homofobia

Mota: Irainak. Homofobia

Gertatutakoa:

Gertakariaren berri eman zuen pertsonaren arabera, taberna batean zegoela, auto batetik "Plumifera, puta guarra" hasi zitzaizkion oihuka.

10/2022 gertakaria

Data: 2022/08/08

Lekua: Diskoteka/pub

Mota: Eraso. Homofobia

Gertatutakoa:

Gertakaria salatzen duen pertsona gaueko aisialdirako gunean zegoen taberna batean dantzan lagun batekin. Horretan, gizon talde bat hurbildu zitzaten eta "maricón" garrasiarekin bultzaka hasi ziren. Eraso saihesteko, alde egitea erabaki zuten.

11/2022 gertakaria

Data: 20220/08/09

Lekua: Espazio publikoa

Mota: Eraso. Homofobia

Gertatutakoa:

Erasoa jasan zuen pertsona jai-esparru batean zegoen lagunekin. Lehen kolpea jaso zuen bizkarretik, eta aurpegian kolpeak eta tripan ostikadak ematen hasi zitzaizkion, "maricón" garrasiarekin batera.

Lagunek esku hartu ahal izan zuten azkenean, eta, kolpe batzuen ondoren, ihes egitea lortu zuten. Odola sudurretik zeriola, eta belarritakoa indarrez kendu zioten, masailezurrean kolpeak izateaz gain.

12/2022 gertakaria

Data: 2022/09/07

Lekua: Merkataritza-gunea

Mota: Gorroto diskurtsoa. Homofobia

Gertatutakoa:

Saltoki bateko jabeak jakinarazi zion poliziarri abisu bat eman behar izan ziola, bi aldiz pertsona talde bat bere dendan sartu zelako, erakusleihoko ostadarreko bandera kentzeko esanez. Ezezkoaren aurrean, irainka hasi zitzaizkion saltokiaren kanpoaldetik igarotzen ziren bakoitzean.

Egun bat geroago, talde hori berriro joan zen ateari bultza egitera eta erakusleihoan kolpeak ematera.

Egun batzuk geroago, dendara itzuli ziren bandera kentzen saiatzera. Egunetara, erakusleioa txistuz beteta agertu zen.

13/2022 gertakaria

Data: 2022/12/17

Lekua: Etxea

Mota: Iraina. Transfobia

Gertatutakoa:

Duela denbora luze zarata arazoak izaten ari ziren etxe gainean bizi ziren bizilagunen familiarekin. Kasu honetan, gertakariaren berri ematen duen pertsona etxeko atarian sartu zen, eta bizilaguna ateari eusten ari zitzaion. Eskerrak emanez erantzun zion salatzaileak, eta auzokoak nazka-begiradaz erantzun zion: "ez horregatik, maja".

Auzokide horrek ondo baino hobeto zekien mutil transa dela, eta, beraz, femeninoaren erabilera guztiz kontziente da, eta iraintzeko eta iseka egiteko ad

orearekin, eta jarrera hori indartu egin zuen bota zuen begiradak.

14/2022 gertakaria

Data: 2022/12/24

Lekua: Espazio publikoa

Mota: Gorroto diskurtsoa. Transfobia

Gertatutakoa:

Trans legearen onarpenaren kontra hainbat kartel agertu direla ezagutarazten digute, honak hau irakuddi daiteke: “¿quieres ver a tu hija mutilada y medicalizada de por vida? la ley trans permitirá que niñas a partir de los 14 años puedan someterse a mutilaciones irreversibles; ¿Te parece justo que a una mujer le roben su pódium? La inclusión de personas trans en competiciones deportivas de mujeres atenta contra el juego limpio; ¿Quieres que en lugar de “madre” te llamen “progenitor gestante”? El neolenguaje de la ley trans modifica el código civil y elimina los conceptos “madre” y “viuda” deshumanizando a las mujeres; Marta y Ana son lesbianas. Según el transgenerismo, si ellas rechazan a hombres que se identifican como mujeres, son tránsfobas; Tú aquí ves una pareja homosexual (junto a la imagen de una pareja de chicos). Según la teoría queer, si uno se ellos se identifica como mujer, se convierte en una pareja heterosexual; Tú aquí ves a un hombre heterosexual (junto a la foto del Presidente del Gobierno Español Pedro Sánchez). Con la ley trans, puede cambiar de sexo registral e identificarse como mujer lesbiana; Tú aquí ves una pareja heterosexual (junto a una foto de una pareja de un chico y una chica) . Según el transgenerismo, si ella o él se identifican con el otro sexo, pasan a ser una pareja homosexual.

15/2022 gertakaria

Data: 2022/12/29

Lekua: Sare sozialak

Mota: Iraina. Transfobia

Gertatutakoa:

Ikusguneri jakinarazten zitzaion Gasteizko bizilagun baten Twitterreko profil bat dagoela, eta trans pertsoneri iseka eta mespretxua egitea ohikoa dela. Iruzkin horietako bat ere ezin da gorroto-delitutzat jo, baina jarraitzaile askoren artean duen inpaktu handiagatik, etsaitasun-giro kezagarria sortzen badu.

16/2022 gertakaria

Data: 2022ko Urtarriletik gaur egunera arte

Lekua: Lantokia

Mota: Diskriminazioa. Transfobia

Gertatutakoa:

Salatzaileak 2022ko urtarrilean trantsizioa hasi zuen eta enpresari horrela jakinarazi zion, baina bere lankideek uko egiten diote emakumez tratatzeari eta deathname-aren bitartez (lehengo izenarekin) deitzen diote.

Enpresaren ustez, bularra handitu ez denez, ez dago emakumezkoen aldagelak erabiltzeko moduan, eta izena ere ez zaio aldatu barne-dokumentazioari, hala nola lan-egutegiari.

Analisia

Eskola eremuko gertakariak

2022an, Ikusgunek eskolan gertatutako bi gertakariren berri izan du. Horietako bat patioan margotutako mural baten aurkako eraso izan da. Horma-irudi horretan honako hauek irakur zitezkeen: “Fuck LGTB”, “Fuck maricones” eta “Putos gays”.

Hiru adierazpen horiek argi eta garbi adierazten digute eraso egin duenak edo duenak sexu eta genero-aniztasunari buruzko prestakuntza duela, eta hori agerian geratzen da LGTB edo gay terminoak erabiltzean. Marikoiaren kontzeptua irain izatetik dator, nahiz eta gero gay kolektiboak bere egin duen.

Xehetasun guzti hauek garrantzitsuak dira; izan ere, esan diezagukete pintada horiek, eraso hau, LGTBI+ pertsonen eskubideen konkistari emandako erantzuna direla, baina, era berean, genero aniztasuna zein sexuala lantzeko hezkuntzaren esparruan egiten ari diren esku-hartzeen aurkako erresistentziaren adierazgarri ere badira.

Gertakari horiek ikasgelaren kanpoaldean gertatzen dira, eskolaz kanpoko ordutegietan. Hala ere, bigarren gertakaria ikasgelaren barruan gertatzen da, ikasle batek beste pertsona bat sexu-orientazioagatik diskriminatzen duenean. Kasu honetan, irakasleek ez dituzte gertakari horiek hautematen, diskriminatzen duen pertsonak zein diskriminatuak soilik ezagutzen duten hizkuntza batean gertatzen direlako, baina ez irakasleak.

LGTBI pertsonok edozein diskriminazio-ekintza, eraso, umiliazio edo iseka jasan dezakegu gure bizitzako edozein esparrutan, baina egia da irakaskuntza edo lan-zentroak bezalako guneak bereziki gogorak direla, horietan ematen dugun denbora kontuan hartuta, beraz, familia-eremuarekin batera, LGTBI+fobiak osagai astungarria duen espazioak direlako.

Gertakariak komertzio-guneetan

Saltokiek funtzio garrantzitsua betetzen dute gure kaleetan, eta, jabeen interes komertzialaz gain, errealitate desberdinak islatzeko ere balio dute. Horietako bat aniztasun sexuala eta generikoa da, eta LGTBI+ gaia duten hainbat artikulutan dago ikusgai, saltzeko eta, ondorioz, ikusteko. Maskulinitatea aurrerapen feministen aurkako erresistentzia-estrategia gisa gero

eta gehiago erakusteak zenbait talderen haserrea eragiten du, eta batzuetan, gainera, komunikabideetan edo talde politiko jakin batzuetan ematen diren gorroto-diskurtso jakin batzuetan babestuta daudela uste dute.

Zenbait lider politikok LGTBI+ kolektiboaren aurkako adierazpenak egin ditzakete, adierazpen hori ez baita kalean ere egongo.

2022an ezagututako gertakariak, gainera, interes berezia erakusten dute ortzadar-banderak erakusten dituztenak zigortzeko. Hori nabari da haien ekintzak errepikatzean, eta jazarpen sentsazioa eragiten du, merkataritzak kalteak jasateko edo eraso fisikoa jasateko beldurra eragiten duena. 12. intzidentziari erreparatzen badiogu, argi eta garbi ikusiko dugu zer gertatzen den. Horrela, hasiera batean bandera kentzeko eskatu zitzaion, eta dendako langileak uko egin zionez, irainak hasi ziren, gero kristalean kolpeak eman ziren eta, azkenik, denda itxita zegoela egindako txistuak. Hau da, indarkeria-maila handituz doa erakusleihorri gauzez eraso egiten zaion arte.

Espazio publikoan gertakariak

Espazio publikoa komunitate baten zati gisa eratzen garen tokia da. Horrela, espazio publikoaren okupazioa eta parte-hartzea da subjektu indibidual eta kolektibo gisa eratzen gaituena. Arauak espazioaren erdigunea hartzen du, eta hortik ateratzen dena bazterretara mugatzen da. Hau da, komunitatean subjektu gisa duen existentzia ukatzen zaio, beste zerbait bihurtzen da: zuzendu, ezkutatu edo ezabatu beharreko beste hori bihurtzen da. Espazio publikoko gorabehera zisheterosexistak LGTBI+ pertsonak bazterretara kanporatzeko modua dira. Gorputz, identitate eta orientazio horiei komunitatearen parte gisa existentzia bat ukatzeko.

LGTBI+ kolektiboaren borroka, hala nola emakumeen borroka feministak edo arrazakeriaren aurkako borroka, espazio publikoa ikusaraztea, okupatzea eta parte hartzea eragin du. Horrela, borroka horien bidez, azken hamarkadetan espazio publiko hori zabaldu egin da, eta urratsak eman dira ertzetan egotetik espazioa nolabaiteko askatasunean eta ekitatean okupatu ahal izatera pasatzeko. Horren ondorioz, LGTBI+ pertsonak ikusgarriagoak dira eta eskubide gehiago dituzte. Era berean, lorpen horiekiko erresistentziak aktibatu dira gizartearen zati batean, erantzun bortitz eta erreakzionarioen bidez aniztasun sexu-generikoaren aurka daudela adierazi baitu.

Ilido horretan, 2022an jasotako gertakariak izan daitezke erantzun horren isla. Erasotzaileak "gay" gisa interpretatzen duen pertsona baten afektu edo desio-adierazpenei edo espazioa okupatzeari egindako oihuak edo irainak LGTBI+

pertsonak arlo publiko-komunitariotik baztertzeko modu bat dira. Indarkeria hori are gogorragoa izan daiteke, eta, txosten honetan jasotako intzidentzietan jaso den bezala, LGTBI+ pertsonen aurkako eraso fisikora edo halakotzat irakurritakoetara irits daiteke.

Bestalde, apartatutako espazio publikoak LGTBI+ pertsonen arteko sozializatorako eta topaketa afektibo-sexualak bilatzeko espazioetako bat izan dira, batez ere gayen, bisexualen eta gizonekin sexua duten beste gizon batzuen aldetik. Fenomeno horri cruising esaten zaio. Heteroaraua nagusi den sistema batean, eta horren adierazpenak anitzak eta askotarikoak direnean, pertsona askok ezin dute beren sexualitateaz modu publikoan edo naturaltasunez bizi eta gozatu egunerokoan. Cruising guneak izan dira eta dira pertsona askorentzat harremanak izateko aukera bakarrenetakoak.

Txosten honetan jaso den bezala, polizia-patruila baten aldetik eragindako jazarpena cruising gune horretara joaten diren pertsonak estigmatizatzeko eta zigortzeko modu bat da. Azpimarratu behar da cruising guneak erabiltzen ez dituzten edota kolektibokoak ez diren pertsona askok ezagutzen dituztela, eta guzti honen inguruko zurrumurruak eta komentario horixkak izaten dituztela. Hori dela eta, polizia patruilaren asmoak interpretaziorako tarte txikia uzten du, zaila baita pentsatzea espazio horren erabilera ezagutzen ez zutenik. Gainera, galderak eta komentarioak behin eta berriz egiteak homofobiaren bidegabekeria adierazten du.

Jai giroko gertakariak

Zenbait urtez jai giroa murriztu eta ia desagertu den ostean, 2022 urte hau ere gogoan izango dugu, herriko, auzoetako, hirietako eta abarretako jaietara itzuli direlako, eta, beraz, euforia berezia izan dutelako.

Euforia hori, alkoholarekin eta gizonezko adiskidetasun heterosexualarekin nahastuta, eraso matxistetarako haztegia da, LGTBI+ pertsonen aurkako indarkeriaren kasuan, zehazki, eremu publikotik ezabatzeke.

Gorabehera larrienak espazio horietan gertatu dira: biktimak LGTBI+ pertsonatzat identifikatu dira, genero-adierazpenagatik edo irudi fisikoagatik.

Gainera, gertakari horietako batzuetan, taldeko eraso eta kideen korporatibismo maskulinoa hauteman ahal izan ditugu, erasoan parte hartu gabe ez baitute ezer egin biktimari laguntzeko.

Aipatzekoa da Gasteizko Mugimendu Feministaren indarkeria matxistaren aurkako

protokoloak daudela, baita txosnen batzordearenak ere. Izan ere, erasoetako baten kasuan, protokolo horiek funtsezkoak izan ziren eraso jasan zuen pertsonari laguntzeko. Hala ere, gorabehera horiek gertatu diren tokian, biktimari laguntza bikaina eman zaion arren, pentsatzera garamatza gune guztiak, baita erasorik gabeko gune izan nahi dutenak ere, erasoak gerta daitezkeen tokiak izan daitezkeela; hala, protokoloak tresna egokiak dira erasoak gertatu ondoren esku hartzeko, baina pentsatzen hasi behar dugu nola esku hartzen den horren aurretik, hau da, nola saihesten dugun LGTBI+fobia ez gertatzea.

Sare sozialetako gertakariak

Trans legea deiturikoa tramitzeko eta onartzeko erreakzioaren testuinguruan, non gorroto-diskurtsoak eta trans kolektiboarekiko seinalamendua maiuskulak izan diren, ikusi ahal izan dugu adierazpen jakin batzuk, adierazpen askatasunaren mugekin guztiz bat datozenak, trans pertsonetikiko etsaitasun-klimak sortzeko balio dutela, ez-bitarrak, queer teoria eta hedaduraz LGTBI+ kolektibo osoa.

Genero-identitatea ukatzea, hau da, pertsona baten identitatea bera ukatzea, bere existentziaren ukatzea da. Kolektibo jakin batzuen gizatasuna galtzea haien eskubideak ez aitortzearen aurrekaria da, eta, beraz, haien diskriminazioa bultzatzen du. Horregatik, oso erne egon behar dugu horrelako mezuekiko, planteamendu zigortzaileetatik aldenduz, testuinguruak aniztasun sexuala eta generikoa erabat errespetatzeko balio dezaketen estrategiak diseinatu behar ditugulako.

Jakina, desadostasunerako eskubidea babestu egin behar da, baina desadostasuna ezin da erabili ezein pertsonaren giza eskubideen aurka, ezta trans pertsonen giza eskubideen aurka ere; gainera, pertsona horiei diskriminazio historikoa aitortu behar diegu.

Lan-arloko gertakariak

Lan-eremua LGTBI+ pertsonentzako zaila eta gatazkatsua izan da bereziki. Norberaren orientazioa edo nortasuna naturaltasunez ezin bizitzetik hasita, kideen edota nagusien indarkeria ugari jasan behar izateraino. Lan-testuinguruko indarkeria horiek are nabarmenagoak dira pertsona transten kasuan. Alde batetik, pertsona transek pairatzen dituzten bazterketa-prozesu sistematikoek zaildu egiten dute enplegua normaltasunez lortzea, eta, bestetik, lanpostu duin bat lortzeko aurre egin behar dieten zailtasun horiek eragina dute prekariedade, pobrezia eta bazterketa-prozesuetan. Indarkeria transfobikoak, lan-prekariedadeak eta bazterketa-prozesuek elkar elikatzen dute, gorpil zoro bat sortuz, ez trans asko harrapatuta geratzen diren, eta zaildu egiten dute bizi proiektu propio, duin eta aske

bat garatu ahal izatea. Txosten honetan jasotako kasuak, trans pertsona bat bere lanpostuan sistematikoki bortxatzen dutenak, egoera horren adibide bikaina ematen du. Bere nortasuna ukatzeak, bere deathname delakoagatik (iraganeko izena) etengabe aipatzeak, beste generoko jantzietan aldatzera behartzeak edo femeninoz aipatzeari uko egiteak indarkeria eta eraso sinbolikoen arrosarioa osatzen dute, bere lana eta karrera profesionala baldintza duin eta seguruetan garatzea eragozten dutenak, bere osotasun fisiko eta mentala arriskuan jarriz.

Azpimarratu behar da txosten honetan jasotako gorabeheren herena (hamabitik lau) trans pertsonen aurkakoak direla. Bere nortasunaren eta, beraz, bere existentziaren ukapena konstante bat izanik. Pertsonak izendaturiko generoagatik edo deathname delakoagatik izendatzea, trans identitateak azaleko gutiziatzat edo konspirazioaren agenden eta teorien emaitzatzat hartzen dituzten buloak eta diskurtsoak difamatzea, etengabeko indarkeria sinbolikoen zaparrada bat osatzen dute, eta horrek erasoen jomuga bihurtzen ditu.

04. EZTABAIDA ETA ONDORIOAK

Ikusgune 2022 VI. Txosten honetan 16 LGTBI+fobiko intzidentzia jaso dira, eta Ikusgunek 16 kasu horien berri izan du. Gasteizko LGTBI+fobiaren aurkako behatokiak gure udalerrian LGTBI+fobiaren egoera hobeto eta gehiago ezagutzeko balio izan badu ere, eta 5 urteko datuen ikuspegia izan arren, oraindik urrun gaude sexu-orientazioagatiko edo genero-identitateagatiko erasoen eta diskriminazioen argazki garbia izatetik.

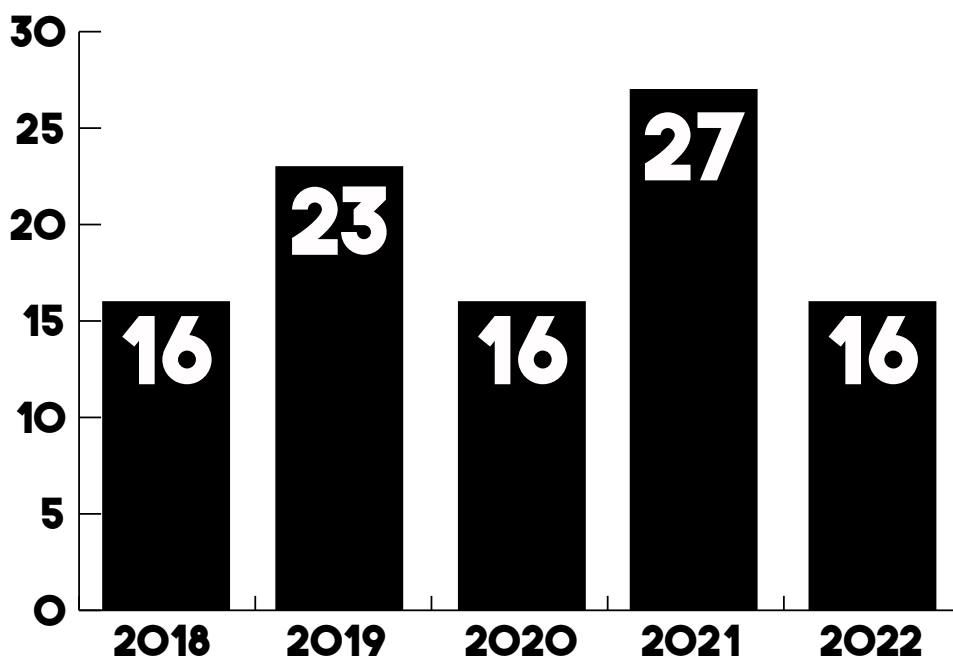
Gasteizko LGTBI errealitateei buruzko diagnostikoaren ondorioak kontuan hartuta. Desirak plazara, gure udalerriko LGTBI+ pertsonak uste dute kolektibo horretako kide izateagatik hainbat indarkeria jasan ditzaketela, eta pertzepzio hori deseraiki egin behar dela, ahalduntze feministaren bidez eta babes- eta zaintza-sareak sortuz. Amaigabeak dira LGTBI+ pertsonak jasaten dituzten indarkeriak ez salatzeko edota behatokiari ez ezagutarazteko dituzten arrazoiak. Bi kasuetan, klase-osagai nabaria dago: alde batetik, kolektibo batzuek, batez ere autoktonoak, edo Gasteizen gizarte-sare sendoa dute, eta larritasun txikiagoko indarkerien aurrean, hala nolagorrito-diskurtsoen, laidoen edo laidoen diskurtsoen aurrean, baliabide propioekin konpondutzat jotzen dituzte gertatzen zaizkien gorabehera batzuk, eta, beraz, ez dira joaten behatokitara gertatutakoaren berri ematera; bestetik, gizarte-sare txikiagoa duten kolektiboak daude, migratutako pertsonak normalean, baina ez bakarrik, ez dira iristen gorabeheren berri ematera ezjakintasunagatik, komunikazio-arazoengatik, bakardadeagatik, eta, gainera, beste kasu batzuetan salaketarik onartzen ez duten arrazoi guztiengatik (arbuiari beldurra, armairuan egotea, ulertuak ez izateko beldurra, delituaren ezjakintasuna).

Ikusguneren ustez, oso interesgarria da metodologian aipatu ditugun adierazleetara egokitutako datu zehatzak edukitzea. Baina alderdi kuantitatiboan enfasia jartzeaz gain, beharrezkoa da alderdi kualitatiboa alde batera ez uztea, LGTBI+fobikoaren indarkerian testuinguruak duen eraginari buruzko pertzepzio egokiagoa izateko.

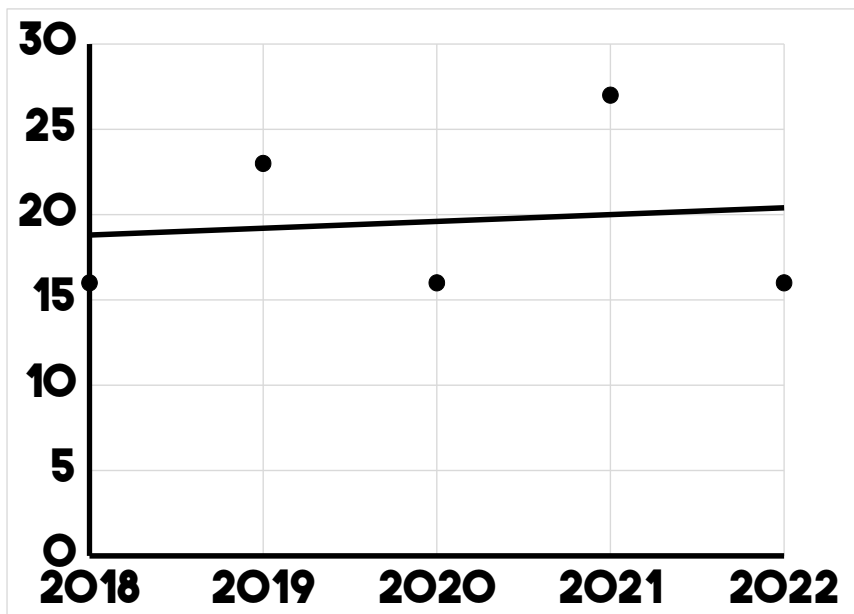

Gertakariak

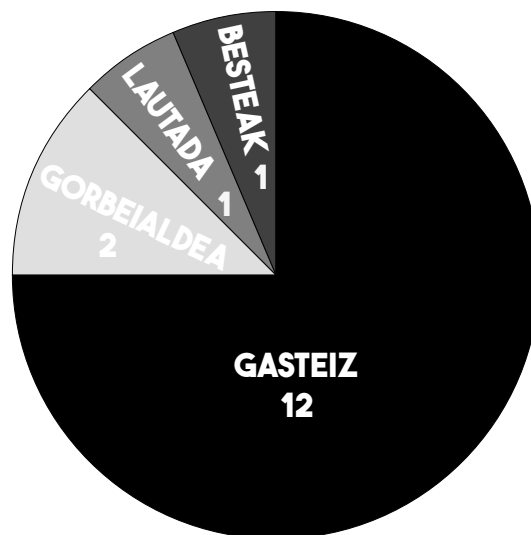
2022an, 16 gertakari LGTBI+fobiko ezagutu dira, 2021ean baino txikiagoa eta 2020an eta 2018an bezalaxe. Azken 5 urte hauetan ezagututako intzidentziak behatuz eta alderatuz gero, intzidentzien gorakada azaltzen duen ageriko gai batez ohar gaitzke: puntualki espazio batzuei behin eta berriz egiten zaie eraso; kasu horietan, erasotzaileek taldean eta leku zehatzetan egiten dute eraso, egun desberdinetan eta erasotutako pertsonak desberdinak izanik.

2022an ezagututako datuei dagokienez, gorabeheretako bat bakar gisa jaso da, baina 4 eraso aipatzen ditu 4 egun desberdinetan.

Grafikoan ikus dezakegunez, urte bakoitietan, urte bikoitietan eta puntuetan, batez ere, urteko aldakortasuna antzematen den arren, joera-ildoak positiboa da (0,4ko malda). Horrek pista bat ematen digu Ikusgune gertakariak antzemateko duen egoerari buruz, eta serieari datu berriak gehitu ahala zehaztu beharko da.

Lekua

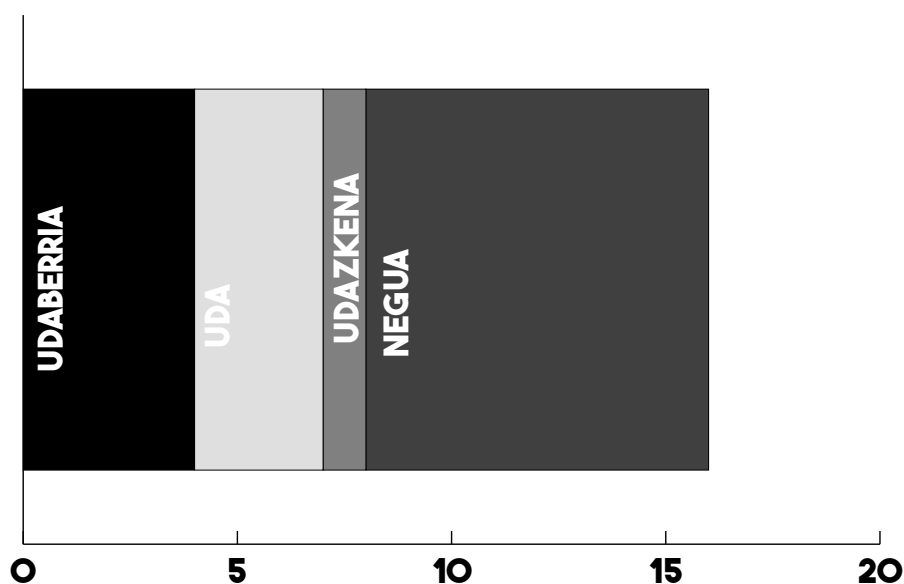
Ikusgune 2022 VI. Txostenak Gasteizen ezagututako gertakariak biltzen ditu nagusiki, eta Lumagorri HAT eta Gasteizko Udalaren arteko lankidetzak-hitzarmenaren ondoriozko baliabideak ditu lan horrek. Errealitate horrek eta Gasteizek Arabako biztanleriarik handiena izateak azaltzen dute

gure probintzian LGBTI+fobiaren egoera gehien ezagutzen den tokia izatea.

Gorbeialdean ezagutzen diren bi erasoak Gorbeialdetik kanpoko pertsonak erabili ohi duten aisialdirako gune batean gertatzen dira. Hau da, hiriburuarekiko harremana handia da.

Beste batzuei buruzko intzidentzia Gasteizko pertsona bat da, probintziatik kanpoko beste leku batean diskriminatua, Gasteiztik eratorria. Horregatik jasotzen da txosten honetan, baina ez da gertatu Arabako lurretan.

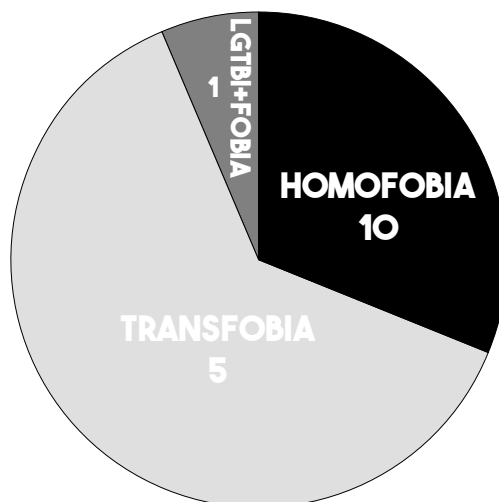
Urteko garaia

Oraingoan, negua izan da gorabehera gehien izan ditugun urtaroa. Ondoren, gertatu diren eremuen azterketan, ikusiko dugu hilabeterik hotzenak barnealdeetan edo sare sozialetan gertatzen diren gertakariak jasotzen dituztenak direla, hilabete beroenekin alderatuta.

Ohar horri jarraituz, komeni da adieraztea bi eraso fisiko ezagunak udan gertatu direla, jaien testuinguruan, kasu honetan Andra Maria Zuriaren egunean. COVIDaren pandemiaren kudeaketak ezarritako mugen ondoren, jai-eremuak berreskuratu ondoren, eremu horretako gorabehera larrienak ere itzuli dira.

Gertakari mota

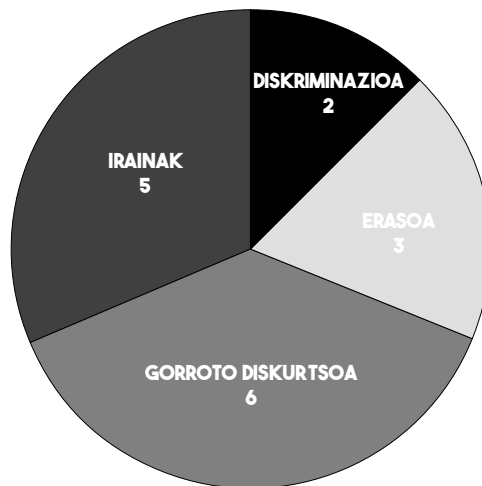

2022an, homofobia izan zen tipologiarik ezagunena, eta, ondoren, transfobia. Aurreko urteetan ez bezala, lehen tipologia zen, eta, orain, bigarrena. Nabarmendu behar da transek jasan dituztela homofobo gisa jasotako gertakari horietako batzuk. Batzuetan, sexu-orientazioaren eta genero-identitatearen arteko aldea ez dute parekatzen erasotzen edo diskriminatzen duten pertsonak.

Beste batzuetan, LGTBI+ kolektiboaren ezagutza ez da arrotza kolektibo horri erasotzea erabakitzen dutenentzat. Horrela, ondo baino hobeto ezagutzen dituzte haien terminoak eta errealitateak. Ezagutza horiek erasoaren unean egiten dituzten pintadetan edo diskurtsoetan antzematen dira, LGTBI bezalako kontzeptuak kontzienteki erabiliz. Zalantzarik gabe, kasu horietan ikusten da gehien gorroto ultraeskuindarraren diskurtsoaren eragina, Legebiltzarreko tribunetatik oihartzuna baitu gure kaleetan.

Gorabehera lesbofoborik ez egotea ezin da inola ere esan gorabehera lesbofoborik ez egotea denik. Indarkeria hori ikusarazteko, Aitziber Pérez de Carcamoren Lesbofobiari aurre egiteko identitateak kronika gehitu dugu 06. puntuan.

Gertakari mota

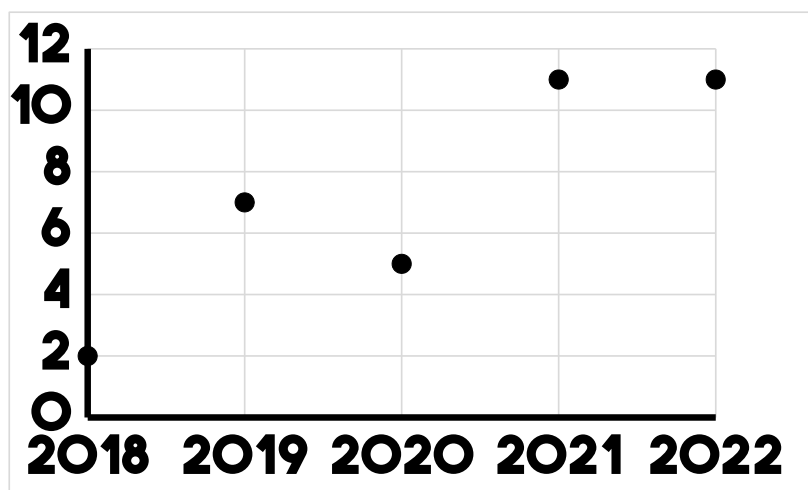
Gorrito-diskurtsoak eta laidoa edo iraina dira aurtengo motarik ezagunenak; aurrerago, indarkeria horiek urteko konparazioarekin eta haien bilakaerarekin aztertuko ditugu.

Eraso fisikoak 2021 baino lehenagoko adierazleetara itzuli dira. Nabarmen murriztu da, ez baitago jasota gorabehera horiek behin eta berriz gertatzen diren espaziorik. Aurreko txostenetan eraso fisikoak errepikatzen ziren aisialdirako espazio bat aipatzen genuen. Behin gorabehera horiek desagertuta, eraso fisikoen kopuruak ere behera egin du.

Udalerriko gorrito diskurtsuaren bilakaera

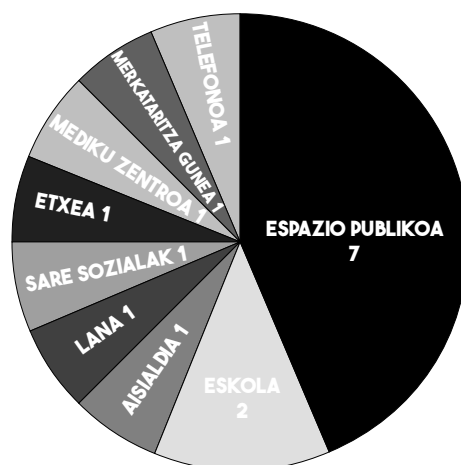
2018	2019	2020	2021	2022
2	7	5	11	11
%12,5	%30,4	%33,3	%40,7	%68,7

Jatorrian, gorrito-diskurtsua tipologia bakar gisa erregistratu du Ikusgunek. 2022ko txosten honen berritasuna, metodologian azaltzen den bezala, honako hau da: LGTBI+ pertsonen aurkako gaitzespena sustatu nahi duten adierazpen larrienak eta graduazio txikiagoan pertsona zehatza zauritu nahi dutenak banatzea. Horretarako, komeni da ekintzaren inpaktu-mailari erreparatzea. Alde horrekin, 2022an, gorrito-diskurtsoko 6 gorabehera eta laidoari edo laidoari buruzko 5 gorabehera ezagutu dira, guztira 11, hau da, gertakari ezagunen % 68,75, diskurtsoei buruzko % 37,5 eta bidegabekeriarik edo laidoari buruzko % 33,3.

Grafikoan ikus daiteke gorroto-diskurtsoak nola eboluzionatzen duen Lumagorri ZATek datuak erabiltzen dituenetik, eta oso kezkarriak dira 2022ko adierazleak, berriz ere interpretatzea merezi dutenak, horien guztien eragina alde batera utzi gabe, eta interes berezia jarriz ikastetxeetan edo espazio publikoan gertatzen diren kasuetan, inpaktua ez baita pertsona jakin baten aurkakoa, erabiltzaile eta oinezko guztien aurkakoa baizik. Malda 2,2 aldiz biderkatzen da, eta horrek esan nahi du urteen arteko joera bikoitza baino handiagoa dela.

Eremua

2022an gorabehera gehien izan dituzten eremuak espazio publikoa eta eskola-eremua izan dira. Biak ere oso kezkatuta daude diskurtsoak hartzen duen garrantziagatik; izan ere, inpaktua biztanleria nagusi baten aurkakoa da, eta eskola-eremuaren kasuan, gainera, bereziki sentibera den kolektibo baten aurkakoa.

Espazio publikoan ezagutzen diren gertakariak honako hauei dagozkie: kalea, 4 kasu; aisialdirako espazioak, 2 kasu; jai-eremua, kasu 1.

Gainera, gertatutako hiru eraso fisikoetatik bi espazio publikoan gertatu dira, eta bat aisialdirako gune pribatu batean.

Eremu publikoa da, oraindik ere, sexu-genero aniztasunarentzat arerio handiena. Gainera, diskurtsoen eta eraso fisikoen eragina handiagoa da. Behin baino gehiagotan, ikusgunek LGTBI+ pertsonen aurka jarduten duten pertsonen asmoari buruzko informazioa emandu, pertsona horiek kolektibo soa irimez uzbathelazteko duten interesa aipatuz, erasoak zuzenean jasaten duen pertsonaz haratago.

Espazio publikoko gorabeheren kasuan, ideia hori argiagoa da. Horrela, auto batzuetan gay hitzaren inskripzioei erreparatzen badiegu, zuzenean eragindako ibilgailuaren jabeaz haratago, gertakari horiek eragina dute beste bizilagun batzuegan eta gertatutakoaz ohartzen den pertsona ororegan. Era berean, uler dezakegu ostadarreko bandera bat izateagatik erasotzen zaionaren inpaktua handia dela, zure dendan bandera hori agerian jartzen baduzu, horrek kalteak izan ditzakeela dioen mezua zabaltzen baitu. Eta horrela, Gertakariak atalean jasotako lekukotza bakoitzarekin. Mezua argia da, LGTBI+ pertsona bazara edo halakotzat har bazaitezke, bai zu bai zure ondasunak eraso daitezke. Beraz, ez izan ikusgai, ez erakutsi inolako atxikimendurik sexu- eta genero-aniztasunarekiko errespetuari.

05. TXIMINO BAZTANGA, HEDABIDEAK ETA ESTIGMA HOMOFOBOA.

VICENT CANET MARTÍNEZ.

LGBTI AKTIBISTA, KAZETARIA ETA KOMUNIKAZIOAN AZTERTZAILE INDEPENDIENTEA.

Gizon gayek eta bisexualek, kolektibo gisa, historia bat daramagu, zeinean seinalatuak eta estigmatizatuak izan baikin den joan den mendeko laurogeiko hamarkadan GIBaren eta hiesaren pandemia agertu zenean. Memoria kolektiboaren esparruan, duela gutxiko telesailak – It 's a sin, POSE edo pelikula, politizatuagoa – 120 pulsaciones dira gay-komunitatearen minaren eta estigmaren isla fidelak, eta horietako batzuek banaka, isolatuta eta gaitzetsita borrokatu behar izan zuten, eta beste batzuek modu kolektiboan, Radical gay en Madrid edo Act Up en Barcelona eta munduko beste hiri askotan antolatuta. Duintasunaren alde borrokatu ziren, eta heriotza asko politikoak zirela salatu zuten, erakundeen inplikazioarekin eta industria farmazeutikoaren lehentasunarekin saihestu zitezkeelako. Beste askok, hala nola Stop, Hispanosida, Gais positius, Apoyo positivo eta abarrek,

estigma borrokatu eta gauzatu zuten, eta prebentzioa eta autozainketak sustatu eta sustatu zituzten modu komunitarioan, erakundeek modu egokian erantzun ez zuten testuinguru batean.

Instituzioen utzikeria hori errudun batek bilatu behar duen gizarte-beldurrarekin nahastuta, eta aurretik zeuden diskriminazioak estigma sortzea erraztu zuten faktoreak izan ziren. Mugimenduak borroka egin zuen eta komunitateak sufritu egin zuen, baina azkenean gauza asko aldatu ziren. Lau hamarkada geroago gizartea berriro ere tranpa berean eroriko zela esan behar zigunak, hori bai testuinguru guztiz desberdinetan. Tximinoaren baztanga iritsi zenean, berriz ere gizon gayek eta bisexualek nabarmendu ziren beren sexu praktikengatik.

Testuingurua, dena den, laurogeiko hamarkadakoaren desberdina zen, baina estigmaren aldekoa. Alde batetik, oso berria zen COVIDaren pandemia, hilabeteetan giltzapetuta eduki gintuena, eta, beraz, sentsibiltateak

eta nekeak bere rola bete zuten. Bestalde, komunikabide asko klik egiteko irrikaz daude eta audientziak handitzeko aukera ikusten dute alarma sozialean. Azken urteotan LGBTI komunitatearentzat lortu diren eskubide eta askatasunen aurrerapen ukaezinak zalantzan jartzen ari dira eskuin muturraren gorakadaren ondorioz, eta antzeko baliabideek aitzakia bat izan zuten gizon gayak eta bisexualak estigmatizatze eta estereotipatzeko beren sexu-praktikengatik. Eta hori uste baino errazago zabal daiteke gizartean oraindik existitzen diren aurreiritzi homofoboengatik.

Erakundeek, gutxienez, trakets jakinarazi zuten egoera. Konponbideetara bideratu beharrean, praktikak eta jokabideak zalantzan jartzera eta talde zehatzak seinatzera joan ziren. Eta hori Osasunaren Mundu Erakundeak berak (OME) hasi zuen, osasunari buruzko diskurtso adituaren itxurapean. Hala eta guztiz ere, ez genuke harritu behar, 1991. urtera arte homosexualitatea DSMn mantendu zuen erakunde bera da, eta transexualitatea 2018. urtera arte. Aldaketa horiek mugimenduaren borrokaren ondorio izan ziren.

Homofobia instituzionala: Ke-lainoa

Diskurtso LGTBI-fobikoak ez dituzte soilik sortzen argi eta garbi eskuin muturra edo Eliza katolikoaren hierarkia bezalako iturri edo ahotsak. Hala izan daiteke, baita ere, itxuraz neutralak diren iturriengatik, hala nola erakundeengatik – iturri politikoak eta teknikoak dituztenak –, baita ustezko aliatuengatik ere. TERF izeneko feminismoaren aurkakotasunak edo PSOEk trans legeari buruz zituen zalantzek diskurtso transfobikoa komunikabide aurrerakoietan agerpen handiagoa izatea erraztu dute, argi eta garbi eskuin muturreko erakunde batek egiten zuenean baino, HazteOir erakundeak bere autobusekin, eta gizarte-arbuio orokorra lortu zuten.

Baina hortik harago, tximuaren baztangaren lehen kasuen estaldura mediatikoa aztertzen badugu, kazetaritza independentearen eta informazio-eskubidearen ikuspegitik, kezkarria da. Hedabideek modu akritikoan erreproduzitu zituzten hainbat erakunderen adierazpenak, zalantzan jarri gabe, testuingururik eman gabe, eta LGBTI mugimenduari ahotsa eman gabe, gaia lantzen ari ziren LGTBI komunitateko sexu-osasunari buruzko erakunde espezifikoak zeudenean.

Hedabideek gizon gayak eta bisexualak seinatu dituzte

Azterketa hori 2022ko maiatzaren 18an hasi zen, Madrilgo Erkidegoko hainbat kargudunek SER irratiari¹ adierazpenak egin zizkionten, eta horiek azterketa kritikorik egin gabe erreproduzitu ziren. Zenbait hedabidek arreta bereganatzeko zuten irrikak gauzak okertu zituen. Tximinoaren baztanga sexu-transmisiozko infekzioa ez bazen ere, sexuan gertatzen den kontaktu oso estuari lotuta zegoen. Eta horrek bidea irekitzen zion gizon gayen eta bisexualen estigmatizazio sexofobikoari. Estigmatizazio horrek bizidun, hedonista eta arduragabeen kolektibo bat irudikatzen du, gaixotasun berri baten hedapenaren errudun egiten duena. Horrekin, gizon gayak eta bisexualak ez ezik, plazer sexuala ere estigmatizatzen dira.

Ideologiek eta bitarteko kontserbadoreek sustatutako diskurtsoa da. Elena Andrades, Madrilgo gobernuko Osasun Publikoko zuzendari nagusia, izan zen kazetarien hainbat galderaren ondorioz iritzia ematen lehena: homofobia instituzionalaren kasu argia. Andradesek azaldu duenez, hogeitximu-baztanga kasu baino gehiago daude komunitate horretan, eta gizonen profila egin zuen esanez, batez ere homosexualak edo bisexualak zirela.

1 <https://cadenaser.com/embed/audio/460/1652895775359/>

Datu bat da, informazioa, beharrezkoa ez dena eta garrantzirik ez duena une hartan gaixotasuna eragiten zuen birusaren hedapen gero eta handiagoa ulertzeko. Eta horrek ez dio ekarpenik egiten eztabaida publikoari. Azpimarratu behar da, gainera, botere publikoei dagokiela konponbideak eskaintzea, aipatu baino gehiago (eta are gutxiago historikoki diskriminatuta egon diren kolektiboek). Horixe izan zen Osasun Ministerioak LGBTI komunitateko sexu-osasunean diharduten GKEekin batera egindako lana, ikuspegi komunitario batetik, eta ondorengo txertaketak birusaren hedapena gelditzea lortu zutenak. Gabezia askoko kudeaketa, baina Madrilgo gobernu autonomikoaren asmo estigmatizatzaile argirik gabe, helburua politika publikoetan ezkutetzea baitzen, kolektiboaren sexu-praktiketan fokua jartzeko: erruduntzat jotzean, errugabetu egiten ziren. Herritarrak erakundeetatik seinalatzea, erantzukizun propioa desbideratzen du. Kaltetuenak gizon gayak eta bisexualak baziren, administrazioaren aldetik espero izatekoa da egoera horri aurre egiteko politika espezifikoak diseinatzea, ez biktimak erruduntzat jotzea.

Erakundeek sustatutako estigmatizazioa praktika arduragabea da. Hedabideen ugalketa akritikoa ere larria da. Egiaren omenez, egoera apur bat berbilatuagoa izan zen: lehenik, Antonio Zapatero Madrilgo osasun sailburuak tximuaren baztangak gizon homosexuali bakarrik eragiten ziela gezurtatu zuen, hurrengo egunean Onda Cero irratian berresteko². Hala eta guztiz ere, komunikabide jakin batzuei hainbeste gustatzen zaien klickbait sortzeko kontakizun sentsazionalistak bazuen oinarri legitimatzaile bat.

Maiatzaren 20an, Espainiako Gobernuaren Osasun Alerta eta Larrialdiak Koordinatzeko Zentroak behin eta berriz esan zuen transmisioa gizonak soilik protagonista ziren arriskuko sexu-testuinguruetan gertatzen ari zela. Estigma

ez da beti datu faltsuetatik sortzen, baizik eta manipulaturako informaziotik. Informazio horrek datu jakin batzuk ditu ardatz, eta ez dio ezer ematen eztabaida publikoari. Arazoa ez dira datuak, eta kontua ez da datuak ukatzea edo ezkutetzea. Arazoa interpretazio estigmatizatzaileak dira. Eraitza kazetaritza-informazio bat da, nahiago duena erakunde-jokoari jarraitzea eta gobernuaren ekintza edo, kasu honetan, ekintzarik eza zalantzan jartzea baino. Eta, era berean, kolektibo osoarentzat horren gehiengoari eragiten ez dioten zirkunstantziak orokortzetik sortzen da. Eritasun baten hedapenaren aurka gobernu batek egin dezakeen gauza bakarra errudunak seinalatzea bada, zalantzarik gabe bere eragingabetasuna ezkututzen ari da.

Eta zer egin daiteke kazetaritzatik baimendutako iturrietako batek (kasu honetan osasun-agintaritza batek) LGBTI pertsonen estigmatizazio-iturri izan daitezkeen diskurtsoak sortzen baditu? Estigmatizatzeko balio zuten datu horiek ematen zituztenak osasun-iturri ofizialak zirelako. Komunikabideek adierazpenen batuketatik soilik jaso behar dituzte ikuspuntu desberdinak? Edo hedabideek egiaren bila ibili behar dute? Boterearen diskurtsoak zalantzan jarri behar dituzte ala, besterik gabe, erantzun? Ba al zegoen kazetaritza bat, arrazoi ideologikoengatik kolektiboa estigmatizatu nahi zuena eta LGBTI lobby-ko ustezko batek sustatutako ustezko pribilegioak salatu nahi zituena? Ez al zen interesgarriagoa izango kazetariak, transmititzen zuten pertsonen edo kaltetuen profilei buruz galdetu beharrean, birusaren hedapena eragozteko zein politika publiko garatuko ziren galdetzea? Eta gizon gayen eta bisexualen egoera zehatzari aurre egiteko politikarik bazegoen? Hain profil zehatza aipatzen zenean, LGBTI kolektiboaren eta, oro har, LGBTI mugimenduaren sexu-osasunaren alde duela hamarkada batzuk lan egin zuten GKEekin kontrastatu behar al zen? Ez

2 <https://www.ondacero.es/embed/antonio-zapatero-viruela-mono-enfermedad-transmision-sexual-transmision-produce-contacto-estrecho/audio/2/2022/05/19/6285f03d8a87b0e442fee3fa>

al lirateke alarmak piztu behar posizio politiko jakin batzuetatik historikoki diskriminatutako kolektibo bat seinalatzen denean?

Kazetaritzak huts egin zuen seinalamendu horiek LGBTI mugimenduarekin ez kontrastatzen eta boterea zalantzan ez jartzen. Ondoren, mugimenduak irten eta jarrera publikoa hartu behar izan zuen, eta horrek aldaketa ekarri zuen kazetaritzaren diskurtsoan.

Cadena SER irratiak, maiatzaren 18an bertan, honako albiste hau argitaratu zuen: Madrilek baieztatzen du tximinoaren baztangaz kutsatutako guztiek gizon gazteak eta, gehienak, beste gizon batzuekiko sexu-harremanak seinalatzen dituztela³, baina hurrengo egunean Tximinoaren baztangaren eta gizonen arteko sexuaren arteko lotura estigma bat da, gaixotasun tropikaletan aditu baten arabera⁴. Nahiko kasu bitxia, bigarren albisteak ez baitzuen lehenengoaren zuzenketa ekarri.

OMEren eta Madrilgo erkidegoaren adierazpenetatik abiatuta, tximuaren baztanga gizon homosexual eta bisexualtzat jotzen duten albisteak sortzen dira, ur-jauzian. CNNn, maiatzaren 19ko albiste batean, jarrera desinformatzaile horrek beste herrialde batzuei ere eragiten diela ikusi dugu. Kanadak tximuaren baztanga kasu susmagarriak erregistratu ditu gizon homosexualen artean⁵. Estatu espainiarrean, baita Eguneroko Osasuna bezalako komunikabide espezializatuetan ere,

tximino-baztangaren kasuek badute zer bait komunean: homosexualak edo bisexualak dira⁶, edo WebSalud, Tximinoaren baztanga homosexuali gehiago eragiten die⁷. El Periodico egunkariak maiatzaren 19ari buruz argitaratutako informazioaren arabera, URLak salatzen du aurreko titularrak gizon homosexualak sartzeko zituela, eta horrek zergatik eragiten die gehien gizonari⁸. La Razón-ek titular honekin jorratzen du gaia, Madrilgo osasun sailburuak adierazpenak egin eta bi egunera, Espainian tximinoaren baztanga detektatzen dute homosexualen artean eta sauna gay-a ixten dute⁹. Kontuan hartu beharreko informazioaren hierarkia ere badago. Bi informazioek adierazten dute kutsatzea praktika homosexualetan zein heterosexualetan gertatzen dela, baina informazioa ez da oso nabarmena. Nabarmenenak -gehien irakurtzen direnak dira: tituluak, azpтитuluak eta sarreratxoek gizon homosexuali edo bisexuali buruzko erreferentzia argia besterik ez dute.

LGTBI mugimenduak zalantzan jarri ditu osasun autoritateak

Egoera horren aurrean, LGBTI mugimendua, egun batzuk geroago, publikoki ateratzen da diskurtso ofiziala eta seinalamendua ezeztatzeko. Hedabide gutxi zalantzan jarri duten diskurtso ofiziala. Beste behin ere, hedabideek, oro har, aitortpenak

3 <https://cadenaser.com/cmadrid/2022/05/18/madrid-confirma-que-todos-los-casos-ntagiados-por-viruela-del-mono-son-hombres-jovenes-y-en-su-mayoria-por-relaciones-sexuales-con-otros-hombres-radio-madrid/>

4 <https://cadenaser.com/canarias/2022/05/19/el-vinculo-entre-la-viruela-del-mono-y-el-sexo-entre-hombres-es-un-estigma-segun-un-experto-en-enfermedades-tropicales-radio-club-tenerife/>

5 <https://cnnespanol.cnn.com/video/canada-casos-viruela-del-mono-hombres-homosexuales-re-daccion-mexico/>

6 <https://www.saludiarario.com/viruela-de-mono-homosexuales-bisexuales/>

7 <https://websalud.es/viruela-del-mono-afecta-homosexuales/>

8 <https://www.elperiodico.com/es/sanidad/20220519/viruela-mono-afecta-hombres-homosexuales-13681841>

9 <https://elregio.com/Noticia/c8f6dd63-8a54-4998-aab6-f30dcc02c144>

biltzen eta erreproduzitzen dituzte. Komunikatuak egiten dituzte: La Crida LGBT¹⁰, Kataluniako LGBTI Plataforma¹¹, FELGTB¹² edo Kikif¹³, besteak beste. COVIDaren testuinguru berria eta, batez ere, GIBa eta HIESa dituen kolektiboaren aurka sortutako estigmaren memoria dira kriminalizazio-egoerak errepikatzea saihestu nahi duen mugimendu baten erantzunaren erreferentziak. FELGBTen mezua honako esaldi honetan laburbiltzen da: «Beharrezkoa da gaixotasun batek kolektibo batekin duen eragin garrantzitsua adieraztea, kolektibo horretan sortzen duen estigmarengatik eta gainerakoetan eragiten duen segurtasun faltsuagatik».

Hedabideek mugimenduaren kritikei erantzun diete

Hedabideak beti izan dira LGBTI mugimenduaren beharrezko aliatuak. Mugimenduaren estrategietako bat izan da bere aldarrikapenei ikusgarritasuna emateko gako mediatikoak eskaintzea. Horrek azaltzen du, neurri batean, kolektiboari dagozkion “egunak” ugaritu izana. Eta esan eta egin, LGBTI kolektiboen erreakzioak bere oihartzun mediatikoa izan zuen. Bat-batean, komunikabide askok bat egiten dute: hala nola,

Ara, “Gay eta bisexualek estigmatizazio politikoa salatu dute tximino-baztanga kasuak direla eta”¹⁴, edo Heraldo, “LGTBI kolektiboak tximinoaren baztangarekinezlotzeko eskatzen du”¹⁵. Maiatzaren 22an, OMEk, seinalatzeraz bultzatu ondoren, LGTBI “estigmatizazioa eta afrikarren estigmatizazioa” zuzendu eta gaitzetsi zuen “tximino-baztangari buruzko informazio estereotipuetan”.

Hortik aurrera, hedabide aurrerakoienak modu argian zuzentzen hasten dira, eta horietako batzuk -berdintasunarekin eta aniztasunarekin konprometituagoa dagoen ildo editoriala dutenak- gaiari nola heldu dioten eta praktika txarrak izan diren hausnartzen hasten dira. Hauek dira RTVE titularretako batzuk, “Tximinoaren baztanga ez dago homosexualitatearekin erlazionatuta”¹⁶; Publika “Tximino-baztanga eta homofobia: Kolektiboak estigmatizatzea akats bat da, arduragabekeria bat”¹⁷; edo Diario.es, “Tximino-baztangaren inguruko estigmaren arriskua: ez da ETS bat, eta ez da transmititzen soilik gizonen artean”¹⁸. Baita ustekabeko batzuk ere, hala nola Nius Diario, Mediasetekin lotua, non honako planteamendu hauek egiten dituzten: Tximino-baztangaren eta gay kolektiboaren estigma: Homosexuala dela esatea arriskutsua eta diskriminatzailea da”¹⁹; El Triangle, “Tximino-baztanga ez da sexu bidezko

-
- 10 <https://twitter.com/CridaLGBTI/status/1527304231241146370?s=20&t=alfU-7fx> pYYT8uY-_s2-VA
 - 11 <https://twitter.com/LGTBIcat/status/1528679857382731776?s=20&t=alfU-7fx> pYYT8uY-_s2-VA
 - 12 <https://twitter.com/FELGTBI/status/1527294138021867524?s=20&t=alfU-7fx> pYYT8uY-_s2-VA
 - 13 <https://kifkif.info/viruela-del-mono-un-experto-explica-por-que-no-es-una-enfermedad-gay-y-adiverte-del-riesgo-de-estigmatizacion/>
 - 14 https://www.ara.cat/societat/salut/gais-bisexuals-denuncien-estigmatitzacio-politica-pels-casos-verola-mico_1_4376976.html
 - 15 <https://www.heraldo.es/noticias/salud/2022/05/20/el-colectivo-lgtbi-pide-que-no-se-le-vincule-a-la-viruela-del-mono-1575982.html>
 - 16 <https://www.publico.es/sociedad/monkeypox-viruela-mono-homofobia.html>
 - 17 <https://www.rtve.es/noticias/20220519/bulo-viruela-mono-homosexuales/2350043.shtml>
 - 18 https://www.eldiario.es/sociedad/riesgo-estigma-torno-viruela-mono-ets-transmiten-hombres_1_9006885.html
 - 19 [peligroso-discriminatorio-oscar-zurriaga-sociedad-espanola-epidemiologia-vicepresidente-ignacio-rosell_18_3332973286.htm](https://www.eldiario.es/sociedad/riesgo-estigma-torno-viruela-mono-ets-transmiten-hombres_1_9006885.html)

transmisioko gaixotasuna eta ez da soilik gizonen artean transmititzen”²⁰ edo ABC, zeinak artikuluan batean -eta titulu- argitzen duen: “orientazio sexualak ez du zer ikusirik tximino-baztangaz kutsatzeko”²¹. Eta, egun batzuk geroago, beste ikuspegi interesgarri bat gehitzen du: “tximino-baztangaren eta GIBak eragindako HIESaren epidemiaren arteko paralelismo arriskutsua”²². Beste hedabide batzuek zuzenean jartzen dute zalantzan seinalamendua: “Tximino-baztanga gay kolektiboaren estigmatizazioarekin batera hedatzen da”²³.

Sexu-elkarguneen kriminalizazioa

Hala eta guztiz ere, komunikabideek eta diskurtso jakin batzuek tximinoaren homosexualitatea eta baztanga lotzen jarraituko dute, baina zeharka bada ere: gizon gayen eta bisexualen sexu-topaketei buruz hitz egiten da, hala nola saunak edo chemsex-ak, gero kriminalizatzeko. Beste behin ere, Madrilgo Erkidegoko karguen aitortpenen erreproduzio akritikoak posible egiten du. Eta ez da kolektiboarekin lotzen, baina bai homosexualek sexu-topaketetarako erabiltzen

dituzten lekuekin, eta kontakizun eta profil pertsonal bat sortzen du, gay, harroputz, chemsex edo saunak maiz joaten diren jaialdien antzera. Espazioak edo aukera sexuala balira bezala, eta ez praktikak, transmititzen duena, eta praktika horiek (sexualak) berez kaltegarriak balira bezala. Horrek guztiak eztabaida publikorako informazio garrantzitsuren bat emango balu bezala, edo txertaketa lortu zuen hedapena geldiaraztea ekarriko balu bezala.

Gizonekin sexua duten gizonentzako saunak gai horri buruzko albiste askoren protagonista izan ziren, El Confidencial: Hau da Paraíso sauna, Madrilgo tximinoaren baztanga agerraldiaren fokua²⁴; Libertad Digital, “Espainiako tximino-baztanga baieztatutako 30 kasu: kutsatzeko gune nagusia, gay sauna bat”²⁵, Nació Digital, “Sauna bat, gutxienez 30 tximino-baztanga kasu kutsa ditzakeen fokua”²⁶ edo ABC, “Madrilek hiriburuko gay sauna handiena itxi du, tximino-baztangagunenagusigisaidentifikatua”²⁷.

Chemsex-ari buruzko informazioak ez ziren falta izan, Telecinco-ko albiste hau bezala: “Zer dira eta zer zerikusi dute jaiak tximinoaren

20 <https://www.eltriangle.eu/2022/05/21/verola-mico-no-es-mts-nomes-homes/>

21 https://www.abc.es/sociedad/abci-viruela-mono-no-depende-orientacion-sexual-y-igual-contagiosa-hombres-y-mujeres-202205191549_noticia.html

22 https://www.abc.es/sociedad/abci-peligroso-paralelismo-entre-viruela-mono-y-epidemia-sida-producida-202205271416_noticia.html?ref=https%3A%2F%2Fwww.abc.es%2Fsociedad%2Fabci-peligroso-paralelismo-entre-viruela-mono-y-epidemia-sida-producida-202205271416_no

23 <https://es.euronews.com/2022/05/27/la-viruela-del-mono-se-extiende-a-la-vez-que-la-estigmatizacion-del-colectivo-gay>

24 https://www.elconfidencial.com/espana/madrid/2022-05-21/sauna-paraíso-brote-viruela-mono-madrid_3428558/

25 <https://www.libertaddigital.com/ciencia-tecnologia/salud/2022-05-20/30-casos-confirmados-de-viruela-del-mono-en-espana-el-principal-foco-de-contagio-una-sauna-gay-6898755/>

26 <https://www.naciodigital.cat/noticia/234605/sauna-possible-focus-contagi-almenys-30-casos-verola-mico>

27 https://www.abc.es/sociedad/abci-madrid-clausura-sauna-mas-grande-capital-identificada-co-principal-foco-viruela-mono-202205201941_noticia.html

baztangarekin?”²⁸, edota ABC, “Madrilek tximino-baztanga agerraldia”²⁹. Manipulazioaren adibide eskandalagarrienetako bat Telecinco katearen estaldura izan zen, LGBTI Harrotasunaren ospakizunaren irudiak erabili baitzituen tximuaren baztangari buruzko albiste batean non gaixotasuna transmititzen den espazio eta ospakizuna informazio-oinarri zirelarik David Segovia txiolariak salatu zuen bezala³⁰.

Zenbait hedabidek, modu guztiz akritikoan, harrokeriak aipatzen dituzte – LGBTI errebindikazio-mugimenduak ardatz horren inguruan biratzen du –, hala nola Diari de Girona – Tximinoaren baztanga hedatzen da fokua Maspalomas Gay Pridean jartzen den bitartean³¹ –.

Zertan laguntzen dio eztabaida publikoari agerraldiak aurkitu diren lekuetan gizon gayak ibiltzen diren jakiteak? Ekarpelik egiten al dio arazoaren konponbideari edo talde jakin batzuen gaineko kontrol sozialeko eta presioko araubidea sortzeari? Ez al zuen zentzu gehiago izango txertaketa lehenesteko eta gobernuen ekintzarik eza adierazteko beharraz eztabaidatzeak? Berritot, txertaketa gaixoen profilari buruzko informazio guztiak baino askoz eraginkorragoa izan zen. Eta txerto horren eraginkortasuna izan da birus horretan oinarritutako estigmatizazioarekin amaitu duena.

OMEk berriro eraso du

Maiatzean komunikabideek LGBTI kolektiboaren estigmatizazioa kritikatu zuen OMEk berak errezeta moralista bat kaleratu zuen 2022ko uztailaren amaieran gay gizonen kolektiboan: sexu gutxiago praktikatzea, monogamia edo abstenentzia. 80ko hamarkadan GIB birusarekin egin zen gauza bera. Kastitatearen errezeta GIBaren eta hiesaren pandemian ere proposatu zen. Titularrak, El Periodico “OMEk gomendatzen du bikote kopurua murriztea gay kolektibora Tximino-baztanga geldiarazteko”³², El Pais-en, “Promiskuitate gutxago Tximino-baztanga geldiarazteko: OMEren errezetak gay komunitatea mintzen du”³³. Bereziki El Pais-en aldetik, OMEren esku-hartze bakoitzak homosexualitatearen inguruko diskurtso estereotipatuena berreskuratuzera bultzatzen zuen, azpigitulu erabat lerratu batekin: “LGBTI kolektiboa seinalatua sentitzenda eta GIBarekin bizi izan zuten estigmaren beldur da, baina osasungileek adierazten dute sexu-bikoteak mugatzeak infekzio-arriskua murrizten duela”. Nahiz eta kolektiboari ahotsa ematen dion, ezeztatu egiten du, esaldi berean aditua den iturri batekin.

OMEren adierazpenak baino egun batzuk lehenago, CNN bezalako hedabide batzuek arrisku taldeei buruz hitz egiten zuten berritot, GIBa

28 https://www.telecinco.es/informativos/salud/que-son-fiestas-chemsex-relacion-viruela-del-mono_18_3332971252.html

29 https://www.abc.es/sociedad/abci-madrid-vincula-brote-viruela-mono-fiestas-chemsex-202205192259_noticia.html

30 <https://twitter.com/dsegoviaaiaenza/status/1528994430862123010?s=20&t=lu9kYcomuaP64onJz-cxfyw>

31 <https://www.diaridegirona.cat/espanya-internacional/2022/05/22/verola-mico-s-es-ten-i-66383064.html>

32 <https://www.elperiodico.com/es/sociedad/20220728/oms-viruela-mono-gays-reducir-parejas-sexuales-14178467>

33 <https://elpais.com/sociedad/2022-07-29/menos-promiscuidad-para-frenar-la-viruela-del-mono-la-receta-de-la-oms-ofende-a-la-comunidad-gay.html>

prebenitzeko politiken esparruan oso kritikatu dagoen kontzeptu bat: "LGBTQ komunitatean tximuaren baztanga handitzen ari da. Hori da jakin behar duzuna"³⁴.

Abuztuko OMEren adierazpenei dagokienez, komunikabide kritiko askok modu ezberdinean erreakzionatu zuten, Izquierda Diario egunkariak "Tximino-baztanga: OMEk gayak estigmatizatzen ditu"³⁵ edo Público, "Tximino-baztanga eta homofobia: Kolektiboak estigmatizatzea akats bat da, arduragabekeria bat"³⁶.

Hala ere, LGBTI komunitatearen sexu-osasuna aztertzen duten BCN Checkpoint bezalako erakundeak elkarrizketatzearen ondorioz, Ara bezalako titularrak sortzen dira: "Tximinoaren baztanga ez da gayen birus bat, eta txertoa ez da estigma bat izan behar"³⁷. Edo El Correo-k lkusguneko arduradunari: «Tximinoaren baztangarekin hiesaren estigma berpiztearen saiakera egin zen»³⁸.

Hala eta guztiz ere, txertoaren sarbidean fokua jartzen duten informazioen adibideak daude, osasuna LGBTI kolektibotik eta LGBTI kolektiboarentzat jorratzen duten iturriek abiarazitako ikuspegi bat: "Suitzako gay komunitateak Gobernu federalari eskatzen dio azkar jokatzeko eta tximinoaren baztangaren aurkako txertoak onartzeko"³⁹. Kasu gehienak gizon gayak eta bisexualak baziren, ez al zuen zentzu gehiago izango egoera horri aurre egitea, jokabideak aldatzeko eskaeratik harago egoera horri aurre egiteko politikarik onenak zeintzuk

izango liratekeen eztabaidatuz gero? Eztabaida ez zen izan txertaketaren lehentasunari, gabeziei edo arazoari aurre egiteko lehentasunaren beharrari buruz, baizik eta gizon gayak izan zitezkeen "biziotsu" eta "arduragabe" horiei buruz. Baztanga zuena erruduna zela eta erruduntasun hori gizon gay eta bisexual guztientzat ere bazela onarturik.

Izenburu eztabaidagarria duen arren, Business Insiderrek estigmatizazio-diskurtsoetako gizon gay baten ikuspegitik jorratzen ditu bizipen eta testigantza pertsonalak, eta albistean, "Tximinoaren baztangaz kutsatu naiz nire lehen Harrotasunaren Festan urteetan, eta min fisikoa, autoespiroa eta estigma jasan ditut: jendea modu ezberdinean begiratzen hasi zaizu" izenekoan, "Jendea modu ezberdinean begiratzen hasi da" izenekoan⁴⁰. Autotestimonioaren aipu batzuk, hedabideko erredaktore baten bizipenaz ari ziren, honelako gauzak esaten zituen: Tximinoaren baztanga sentitu nuengizongay harroa izateagatik nire zigorra bezala (...) Etxean tximinoaren baztangarekin bakarrik egoteak denbora asko eman zidan pentsatzeko, gehiegi pentsatzeko eta nire pentsamenduak diagnostikoari buruz diseinatzeko: "Jainkoaren zigorra al da hau? Gertatu al zait nire interesik eza? Hedonistegia izan al naiz eta hau al da unibertsoak niri esateko duen modu krudela? Berriz ere homosexualitateari buruzko ideiak sortu ziren, aitzak 19 urterekin "terapia konpontzaileko" saio bakar bat egin zidanetik borrokatu ez nituenak.

New York Timesetik, Kai Kupferschmidt zientzialari kazetariak zioen Ahal Dugu tximinoaren baztanga histeriarik eta homofobiarik gabe borrokatu⁴¹ eta

34 <https://cnn.espanol.cnn.com/2022/07/24/la-viruela-del-mono-esta-en-aumento-en-la-comunidad-lgbtq-lo-que-debe-saber-trax/>

35 <https://www.laizquierdadiario.com/Viruela-del-mono-la-OMS-estigmatiza-a-los-gays>

36 <https://www.publico.es/sociedad/monkeypox-viruela-mono-homofobia.html>

37 https://es.ara.cat/sociedad/salud/viruela-mono-no-virus-gays-vacuna-no-estig_____ma_1_4441861.html

38 https://www.elcorreo.com/alava/araba/viruela-mono-intento-20220628222619-nt_____html

39 https://www.swissinfo.ch/spa/ciencia/la-comunidad-gay-urge-aprobaci%_____C3%B3n-de-va-cunas-contra-la-viruela-del-mono/47790408

40 https://www.businessinsider.es/me-he-contagiado-viruela-mono-fiesta-orgullo-do_____lor-fisico-autodes-precio-1115965

41 https://www.nytimes.com/es/2022/08/04/espanol/opinion/viruela-del-mono-con_____tagio.html

ez begiratu beste alde batera hasierako agerraldi honen kaltetu nagusiak gizon gayak direlako eta aurre egiteko politika publiko erabakigarriak eskatzen ditu. El Pais-ek, Mexikon duen korrespontsaletik abiatuta, abordatze interesgarria eskaintzen du. «Gay izan zinen: tximinoaren baztanga gaixotu eta homosexuala izatearen estigma bikoitza⁴², non testigantzak txertoa eskuratzeko bermea eta desinformazioaren aurkako borroka eskatzen duen.

Kolektibo diskriminatu bat seinalatzearen ondorioak

LGBTI kolektiboa historikoki estigmatizatu egin da. Horregatik, diskurtso mediatikoen eta sozialek arretoa berezia jarri behar dute horri buruzko informazioa emateko moduarekin. Gaur egun dagoen irudi soziala, nahiz eta jada ez den negatiboa. 1980an, CISek galdetutakoen % 50,9k uste zuen homosexuala izatea gaixotasun bat zela; 2020an, berriz, % 13,3k⁴³ baino ez du pentsatzen. Oraindik estereotipatuta dago, eta gizartearen zati batek kolektibo homogeneo eta uniformizat hartzen du. Hori dela eta, gizarteak kolektibo horri buruzko erreferentzia oro osotasunean aplikagarri gisa interpretatzeko joera izango du, LGBTI komunitatean bizi den aniztasuna ulertu gabe, jarrera eta ohitura kultural dibergenteekin eta erkidego beraren barruan are kontrajarriekin.

Horregatik, komeni da, maila mediatikoan, komunitateari buruzko informazioa ematen denean, LGBTI mugimendua kontuan hartzea. Dagokigun gaietan, gainera, badira sexu-osasuna eta, oro har, kolektiboaren osasuna espezifikoki lantzen duten eta kontsultatu zitezkeen erakundeak: bai informazio aditua, espezializatua, estereotipoan edo estigman laguntzen ez duena, bai zuzeneko

iturriak ere eman ditzakeena.

Birusak, LGBTI kolektiboa eta gozamenagatik plazerra bilatzeagatik errua jasotzen duten sexu-jaiak konbinatzea morbosoko-kontakizun erakargarriena da komunikabide eta diskurtso politiko batzuentzat, pasatzen uzteko. Hedabideen kasuan ere hori justifikatzen da informazioaren ikusgarritasuna eta interes morbosoa erabiliz bisitak eragin nahi dituen clickbait delakoa oinarri hartuta. Alarma soziala aliatu handia da.

Ondorioak

Komeni da aitortzea, zoritxarrez, berdintasunaren aldeko gizarte-konkista oro itzulgarria dela, eta adi egon behar dela erakundeek beren gain hartzen dituzten diskurtsoekin eta egungo une politikoarekin, non eskuin muturra, bere horretan eta konplexurik gabe, boterera iristen ari den eta bere agendan diskriminazioaren aurkako legeak indargabetzen ari diren. Homofobia instituzionalaren salaketak, hori gertatzen denean, mugimenduaren diskurtso politikoaren elementuetako bat izan behar du.

Horrek esan nahi du kritiko izan behar dugula diskurtso mediatikoarekin, eta, aldi berean, tresnak eskaini behar dizkiogula kazetaritzari tximuaren baztanga kasuarekin sortutako egoerak kritikoki aztertzeko. Kolektiboaren informazio-tratamenduan sentibilizazioa eta jardunbide egokiak sustatzea, eta erreakzionatuko duten gizarte-mugimenduak egotea espero ez duen kazetaritza kritikoa bultzatzea. Mugimendu gisa, interesgarria litzateke honako gogoeta hauek hedabideei helaraztea: kolektiboari buruz hitz egiten duten diskurtsoak mugimenduarekin kontrastatzeko beharra, are gehiago diskurtso horiek estigmatizatzaileak badira, ikuspegi kritikoa sartzea erakundeek edo osasun-erakundeek

42 <https://elpais.com/mexico/2022-10-29/te-paso-por-ser-gay-el-doble-estigma-de-enfermarse-de-vi-ruela-del-mono-y-ser-homosexual.html>

43 <https://www.newtral.es/asi-hemos-cambiado-la-homosexualidad-se-gun-el-cis/20190705/>

sortutako informazioaren aurrean, eta botereari kontrapisua egiteko bitartekoen zeregina berreskuratzea, kontakizuna aplikatu beharreko politika publikoetan zentratzeko, osasun-krisien errudunak bilatzeko baino gehiago, horrek ez baitio ezer ekartzen arazoa konpontzeari.

Uste dut defendatu behar dugula prebentzio-ekintza espezifikoak LGBTI kolektiboaren edo, oro har, LGBTI mugimenduaren sexu-osasuna modu komunitarioan jorratzen duten erakundeekin lotu beharko liratekeela, eta eremu publikoan seinalerik ez egitea. Horrek ez du esan nahi osasun-krisi batek bereziki gizon gayei eta bisexualei eragiten badie, ez dela ezer egin behar; berariazko politika publikoak garatzea eskatu behar dugu, baina ez seinalatzerik.

Madrilgo Erkidegoaren eta OMEren diskurtsoa, pandemia bat gizon gayekin eta bisexualekin lotzen duena, beharrezko legitimazioa da zenbait hedabidek seinalamendu kontakizun bat eragiteko, dela konbentzimendu ideologikoagatik, dela bisitak lortzeagatik, dela inertzia hutsagatik. Egoera horien aurrean, mugimenduak jardun eta iritzia sortu behar du diskurtso homofoboeri aurre egin ahal izateko, jarrera publikoetatik abiatuta, beldurrik gabe. Besteak beste, politika publikoen gabeziak edo gabezia horiek salatzeke, bai eta

kolektibo jakin batzuen erruduntasun-diskurtsoak sortzeko ere, gobernuek osasun-krisiekin egiten duten (edo ez duten) horretan oinarritu ez dadin eztabaida.

Horren adibide izan zen, Bartzelonan, Acció Marica plataforma iragankorrek antolatutako protesta⁴⁴. Bitxia da, gainera, sarbide unibertsaleko txertaketa baten ondorioz mobilizatu zen erakunde bakarra, profil jakin baterako sarbidea mugatzen zuen galdeketa bati lotu gabe, gizon marikoen erakunde bat izatea. Protesta-historia hain mugatuaren oihartzun mediatikoak agerian uzten du, seinalatzen gaituzten diskurtsoen aurrean, kalera eta eztabaida publikora atera eta posizionatzeko beharra. Hedabideen egoeraren eta homofobia instituzionalaren aurrean, mugimenduak erreakzionatzea da aukera bakarra.

Diskurtso estigmatizatzailea desagertu egin zen hedabideetatik, faktoreen elkarketa baten ondorioz, eta osasun-alerta izateari utzi izana izan zen garrantzi gehien izan zuenetako bat. Txertaketa-politikak, gabezia guztiekin, nahikoa oztopo izan ziren hedapena gelditzeko. Hori gabe, agian orain gizon gayen eta bisexualen kolektiboaren estigmatizazio-diskurtsoetan gora egiteaz ariko ginateke.

44 https://www.elnacional.cat/es/sociedad/protesta-en-barcelona-por-la-viruela-del-mo-no-mas-vacunas-menos-estigma_880452_102.html

<https://www.lavanguardia.com/vida/20220905/8503355/plataforma-lgtbi-pide-va-cunacion-universal-viruela-estigmas.html>

06. LESBOFOBIARI AURRE EGITEKO IDENTITATEAK

AITZIBER PEREZ DE CARCAMO
KAZETARI FEMINISTA

Gasteizen gertatzen den lesbofobiaren inguruko hausnarketa egiteko hitzordua jarria zuten Ikusgunen. Gurean erasorik ematen ote den jakin gura genuen eta hauei aurre egiteko lesbianok erabili ohi ditugun babesguneen inguruan hausnartu. Lagun gutxi bildu ginela kontutan harturik, bateren batek pentsa zezakeen gure hirian ez dela horrelako erasorik jazotzen. Baina sobera dakigu ez dela horrela inondik inora eta LGBTIfobia orokorraren baitan ematen diren beste erasoen moduan, izan badirela lesbianon aurkakoak, akaso oihartzun gutxiago badute ere.

Aspaldi ezagunak garen bi bollera agertu ginen hitzordura. Biak ere 40 urteak pasatxo eta biak ere feminismoan eta LGBTI komunitatean aritu izanaren eskarmentuarekin. Ikusgunen lanean diharduten diren beste bi lagunekin batera terraza batera jotzea erabaki genuen, deialdiaren ingurukoaz aritzeko eta batik bat, emakume gazte gehiago agertu ez izanaren arrazoiak aurkitu asmoz.

Nik, aspaldi dut sentrazioa, bolleron kasuan, erasoren bat pairatuz gero, gure inguru intimora, sozialki gertuenen ditugun eremuetara, finean,

gure lagun artera jotzen dugula gehienotan. Honekin batera, eta elkartu ginen bi lesbianok bat egin genuen ideia honekin, feminismoan bertan topatu dugu askotan gure arnas gune propioa, eta gehiagotan jo dugu mugimendu feministara bestelako instituzio edo erakundeetara baino.

Ikusgunen, badugu noski gure babesaren ere. Izan ere, inork gutxi egin lezake hobeto arretarako lan hori bertan diharduten lagunek baino. Baina, auskalo. Ez dakigu zerbait zerbitzuren nolabaiteko instituzionalizazioa izan daiteke neska gazteek gure deialdiarekin bat egin ez izanaren arrazoi bat. Guk, aski ongi ezagutzen ditugun bertakoen motibazio, ezbehar, urrats eta ahaleginak. Azken urteotan, baina, oro har, belaunaldi berriengan sujetu politikoak nolabaiteko garrantzia galdu duela somatzen dugu eta iraganari muzin eginez datozen belaunaldiengana ezin iritsi gabiltzala konbentziturik gaude. Honetan baina, oker gaudela ikusiko dugu aurrerago.

**BOLLERA EMAKUME BAINO
LEHEN**

Izan ere, aspaldi ikusi barik berriz ere elkartu ginen bi lesbianok, armairutatik irtetearekin batera

barneratu genuen gure izaera propiotik harago izaera kolektiboaren parte ere ginela. Horrela, bollera izendatu genuen gure burua, izendapena emakume identitatearen aurretik jarrita ere.

Feminismora hurbildu gintuen egoera honek, baina hain zuzen ere, esparru horretan bertan ez dugu beti modu errazean ulertarazi ahal izan gure identitatearen lehentasunerako irizpidea. Baina feminismoan baino, feminismoetan mugitu gara eta sobera arrazoi dugu gure identitate politikoa izendatzerako orduan emakume baino lehenago lesbiana izatea, eta lesbiana baino, bollera.

Bollera; hauxe da gure borroka, gure izana, gure izatea kontestu politiko batean kokatzeko modua. Hauxe da, hain zuzen, egun sarri faltan somatzen duguna, testuinguru politikoa, alegia. Honetan ere, oker geunden baina.

Guk, bollera izendapenarekin aitortza bat egiten dugu. Izendapen honek lesbiana izanda arau eta sistema heterosexuala errepikatzen duten emakume lesbiana horiekiko ezberdinak egiten gaitu; euren izaera era kolektiboan baino, norbanakogisasoilik ulertzen duten lesbiana hutsak diren horiekiko, hain zuzen. Izan ere, horietako emakume askok ez dira beste lagunekiko dituzten pribilegioen kontziente eta pribilegioetatik aritzea dakar, lesbofobiarik ez dagoenaren sentrazio faltsua eta horrela, gu baino okerrago direnen eskubide urraketaaren aurrean itsu bihurtzerainoko egoera pribilegiatutik aritzen dira.

Honetaz eta horretaz mintzatzen ari ginela erabaki genuen beste nonbaitera jotzea Ikusguneko bi kideek eta hirurok, aspaldi ikusi gabeko ene bollera kutunetako bat besarkada zintzoaz agurtuz.

Beste espazio batera jo eta hor, gure galderei erantzuteko eta okerrak zuzentzeko aukera berri bat zabaldu zitzaigun.

IDENTITATEEN DEFENTSA

Bi lagun berri topatu genituen oraindik ere terraza batean egoteko parada ematen zuen Gasteizko gauan. Ikusguneko lagunak ezagutzeko luxua, gure hirian asteazken gau batek duen xarmarekin bakarrik pareka daiteke. Nire galdera single bezain bortxatuari, bisexuala erantzun zuen batak eta emakume cis lesbiana besteak. Biak gehitu genituen bollera zaharkitu batek eta bi marikoik osatutako taldera eta gurekin batera eseri zirenetik, pertzepzioak eraldatu, aurreiritziak ezabatu eta hamaika erantzunekin batera, beste horrenbeste galdera sortu arteko aferez mintzatu zen bosteko disidentea osatu genuen.

Identitateak norbanakoa etiketatzeko baino, kolektibo baten parte garela sentiarazteko balio ote duen eztabaidatzen aritu ginen. Izan ere, maiz, identitate propioetara mugatzeak indibidualismo okerbatsordezake. Norbanakoaren kontzientziaren eraikitzean, desirak sujetu politikoak bezainbeste pisu ote duten eztabaidatzen aritu ginen. Eztabaidak eztabaida, bat gentozen ideia nagusi batekin, legediak ezin direla desirak oinarri hartuta arautu, denon eskubideak berama daitezen adostu behar direla legediak.

TRANSBERSALITATEA

Identitateen transbersalitateaz mintzatu ginen solasaldi berri honetan eta begiak zabaldu zizkidaten ni baino askoz gazteagoak diren lagunek. Euren artean mintzatu eta euren artean babestu egiten direla kontatu ziguten, baina bai ikusten dutela halabeharrezkoa lesbofobiari buruz aritzeko guneak eta aukerak izatea eta Ikusgune erreferentetzat dutela esan ziguten. Akaso, LGTBIfobiaren aurkako behatokian jarritako hitzordua gutxi zabaldu zela adierazi zuten eta sareetan zabalkunde handiago behar zuela.

Sareei buruz hitz egiterakoan ere, nire aurreiritziak ezjakintasunaz josita daudela onartu behar izan nuen. Nik, sareetan transfeminismoak jasotzen dituen erasoen kariz, asko direla haietataik ihes joan diren lagun eta pertsonaia erreferentzialak aipatu nizkien bitartean, eurek, informazioz josita eta hausnarketarako bide ematen duten esperentziaz hitz egin zidaten. Akaso, aplikazio ezberdinei buruz ari ginen bezala, belaunaldi ezberdinetatik ere ari ginen. Akaso, neu naiz, adi entzun eta iritziak bezala, aplikazioetan eguneraketa bat behar duena.

Garaiarekin jarraiki, generoak sexuarekin harago, klasearekin, kulturarekin eta arrazarekin zer ikusi duela aipatu zen behin baino gehiagotan.

Zein punturaino da garrantzitsua orduan identitateak identifikatzea? Honen inguruko eztabaidetan azalean geratzeko arriskua dagoela bota zuen Ikusguneko lagun batek eta izendatze hutsak ez gaituela nabariagoak egiten.

Identitate bakarra ez dela eta migrazioak, prekarietateak, jaioterriak eta adinak nolamarkatzen gaituen izan genuen mintzagai. Traza hauek denak baldintzatzen dute gure egunerokotasuna eta sarri, ezker mugimenduetatik ere honekiko dagoen ardura eskasa zalantzan jarri zuen kanpotik etorritako neskek.

Kolektibo barruan ere, eta berriz ere pribilegion harira, sarri emakume euskaldun txuriok besteei eman ohi dizkiegun eskatu gabeko lezioak ere leporatu zizkigun. Begi bistakoa da komeni zaigula gehiagotan ahoa itxi, belarriak zabaldu eta ikasteke duguna adi entzutea.

Honi jarraiki ustezko aliatuek ematen dituzten klase magistralekin ere kezkatu, baina barre egin genuen, mansplaininga amorrugarri bezain barregarria suertatzen baita batzutan.

BIFOBIA NABARMENA

Kezkagarriena baina, opresioaren olinpiadak izendatu zutenarekin etorri zen baina. Antza, egun, eta nire ustez lehen ez bezala, bisexualitatea zalantzan jarri eta nolabait ideologikoki zigortzen dela azaldu zidaten. Bisexualitateak lesbiana osoak ez izatearen purutasun antzeko bat ez duelakoan edo, gure ingurune propioan zalantzan jartzen da, harreman hauek dituzten emakumeek etengabe nolabaiteko frogak gairiditu beharko balituzkete bezala. Honetan, ezberdintasuna eman ohi da emakume eta gizon cisen artean, izan ere, mutilen kasuan eta beti ere ligatzerako orduan, bisexuala izatea maskulinitatearen baieztapen moduan ulertu ohi da hainbat esparrutan. Honetaz luze aritu ginen, zinez jarrera kezkagarriak azaldu zituztelarik.

ESPAZIOEN GARRANTZIA

Hargatik, beharrezkotzat jo zituzten geunden taberna bezalako espazioak. Hauei identitate bat jarri nahian, Kuir kontzeptua agertu zen. Garai bateko LGBTBI kolektiboari eskusiboki zuzendutako tabernak edo guneak beharrian, komunitatea eratzeke espazioetan aurkitu dute babesa terraza hartan aurkitutako lagunek. Kuirrak ematen digu, agian, transbersalitatearen irudi argiagoa, nahaspilatzen zaizkigun diskurtso askok baino.

Finean, heteronormatiboaren disidentzietatik gatozen lagun asko gara eta hargatik jipoitzen eta iraintzen gaituzten moduan, horrela sortu eta elikatu behar ditugu guk ere gure komunitatea eraikitzeke sare propioak.

07. LGTBI migratzaile eta errefuxiatuei buruzko 2022 Txostena

LOURDES GÓMEZ FERNÁNDEZ

KIFKIF

Behartutako migrazioez ari garenean, LGTBI izatea pobreziaren, arrazakeriaren eta bazterkeriaren sinonimoa da.

Migrazio-politiketan hiru premisa dituzte: mugen kontrolari lotutako migrazioa eta politika sekuritarioa; arrazoi ekonomikoetara erantzuten ez dien migrazioaren estigmatizazioa (merkatuaren beharren arabera migrazio zirkularra deitzen dena); eta arrazakeria instituzionala.

Eraildako trans pertsonen behatokiaren 2022ko azken txostenaren arabera, datuak penagarriak dira; Europan eraildako⁴⁵ trans pertsonen % 36 migratzaileak dira, eraildako trans pertsonen % 95 emakumeak edo trans femeninoak, eta % 35 arrazializatutako pertsonak.

Premisa horien arabera, eskubide zibilak, hezkuntzari eta osasun-arretari buruzko eskubideak, asilo-eskubidea eta nazioarteko

babesa, lan-eskubideak eta abar arautzen dituen legeria-sare bat egiten da. Oro har, nola onartzen dira sexu-orientazioagatiko, identitateagatiko eta genero-adierazpenagatiko eskubideak eta babesa nazioarteko legerian eta ekintza plan eta ildoetan?

Garrantzitsuenak aipatzearen, nazioarteko hitzarmenetan, hasiera batean, ez da sexu-orientazioari, genero-identitateari edo -adierazpenari buruzko eskubiderik jaso; aitzitik, gero, horietako batzuetan sartu dira, nahiz eta uzkur izan.

Garapen Iraunkorrerako 2030 Agendan garapen iraunkorreko helburu bat txertatzeko ahalegina egin zen, sexu-orientazioagatiko, identitateagatiko eta genero-adierazpenagatiko diskriminaziorik ezari arreta emateko, baina ez zen lortu. *Nazio Batuen Garapenerako Programak (PNUD) LGTBI⁴⁶ inklusio-indizearen garapena gidatzeko konpromisoa iragarri zuen.*

Europako Kontseiluak CM/Rec (2010) Gomendioa onartu zuen, sexu-orientazioan edo

45 <https://transrespect.org/es/tmm-update-tdor-2022/>

46 <https://transrespect.org/es/tmm-update-tdor-2022/>

genero-identitatean oinarritutako diskriminazioari aurre egiteko neurriekin. Gomendioak giza eskubideen unibertsaltasuna eta diskriminaziorik ezaren garrantzia nabarmentzen ditu, eta estatu kideei dei egiten die LGTBI komunitatearen eskubideak babesteko neurri positiboak har ditzaten.

Europar Batasunaren mailan, Espainiak oso zeregin aktiboa izan zuen EBko Kontseiluaren Gidalerroak lantzeko prozesuan, LGTBI⁴⁷ pertsonen giza eskubide guztiez balia zitezten sustatzeko eta babesteko, EBren kanpo-ekintzara bideratuta eta 2013ko ekainean onartuta. Gidalerro horien oinarria LGBT⁴⁸ kolektiboak giza eskubide guztiez balia daitezten sustatzeko eta babesteko 2010ean Espainiak EBko Kontseiluaren lehendakaritzan onartutako eskuliburuan dago. Bi dokumentu horien helburua da EBko ordezkariak gaitzea eta estatu kideek hirugarren herrialdeetan ditzuten ordezkariak orientatzea, ez bakarrik giza eskubideen urraketen aurrean erantzuteko, baita gai horiei herrialde bakoitzeko giza eskubideen estrategian ikusgarritasun handiagoa emateko ere.

Europar Batasunaren 2020rako Migrazioari eta Asiloari buruzko Itun Berriak oraindik bete gabeko konpromisoak ditu, eta migratzaileen eta errefuxiatuen eskubideen alde lan egiten dugun Hirugarren Sektoreko erakundeak eskatzen ari gara. Konpromiso horietako batzuk honako hauek dira: giza eskubideak errespetatzen dituen immigrazio- eta asilo-politika bat ezartzea, politika sekuritarioa eta mugen itxiera alde batera utzita; herrialde seguruen zerrendak sortzeari uko egitea; familia berriz elkartzeko politika bat eta birkokatze-programak bultzatzea. Gainera, indarrean jarraitzen du Dublin Sistemak, zeinaren bidez proposamen berrien azterketaren banaketa-sistemak ezartzen baitu eskaeren azterketaren erantzukizuna sarrerako lehen herrialdean. Aldi

berean, proposatutako elkartasun-sistemak itzuleran jartzen du arreta bereziki, Europako lurraldera iristen diren pertsonen babesaren maila batean utzita. Gainera, ez du barne hartzen birkokatzeko nahitaezko mekanismorik.

Zalantzarik gabe, gure muga-postuen bidez Europarasartzen saiatzen diren pertsonen inguruan gehien kritikatu den gaietako bat ***itzulketa sumarioak izan dira. Itzulketa horiek, eskuarki, beroan egindako itzulketak deitzen dira***, eta gure legerian sartu dira Herritarren Segurtasunari buruzko Legearen bidez. Lege horrek xedapen gehigarri bat eranstean dio Atzerritarrei buruzko Legeari. Estatuako Segurtasun Indar eta Kidegoen jardueran, bereziki Guardia Zibilarena, Espainiaren subiranotasuneko muga-postuetan atzemandako atzerriko herritarrak Marokoko agintariei ematean datza, inolako prozedurarik jarraitu gabe eta nazioartean onartutako bermeak bete gabe.

Marokoko indarren esku egitatezko bidetik uztea ere kontraesanean sartzen da Genevako Konbentzioaren 33. artikuluan aitortutako itzulketarik ezaren printzipioarekin, zeinaren bidez bizitza edo askatasuna arriskuan duen pertsona oro kanporatzea eragozten baita, bai eta pertsona horrek asilo-eskatzaile izateko duen eskubidearekin ere.

Itzulketa sumario horiek eragotzi egiten dute asilo-eskubidea egikaritzea, atzemandako atzerritarren edozein alegazio eta banakako tratamendu eragozten baitute.

Espainian, indarrean dagoen asilo-legea 2009. urtekoa da (12/2009 Legea, urriaren 30ekoa, asilo-eskubidea eta babes subsidiarioa arautzen dituen), eta gaur egun ez du erregelamendu bidezko garapenik.

Lege horrek errefuxiatu-izaera ezartzen dio, besteak beste, genero-arrazoiengatik eta

47 <https://www.undp.org/es/publications/indice-lgbti>

48 https://www.eeas.europa.eu/sites/default/files/07_dh_directrices_lgtbi_es_pdf

sexu-orientazioagatik jazarri ahal zaionari. 2023ko otsailean onartutako trans eta LGTBI legearen azken xedapenetatik hamargarrenak berariaz *aipatzen du sexu-identitatea*.

Jazarpen-arrazoiei dagokienez, eta 7. artikuluan ezarritakoaren arabera, *sexu-orientazioa eta -identitatea ez dira, berez, jazarpen arrazoi bakarrik; aitzitik, jatorrizko herrialdean nagusi diren inguruabarrei erreparatu behar zaie*.

Gainera, artikulua horri jarraitzen dio: *inola ere ezingo da sexu-joeratzat hartu Espainiako ordenamendu juridikoan delitu gisa tipifikatutako jokabideak egitea*. Azken paragrafo hori izugarri LGTBIfobikoa da, sexu-orientazioaren eta ustezko delitu baten arteko balizko korrelazioa ezartzen baitu.

Sexualitatea giza dimentsioa da, eta, ikusten ari garen bezala, LGTBIfobiak eskubide osoa mantentzen du, baita asilo-eskubidea ere.

Kifkififen artatzen ditugun pertsona askok ez dakite zer terminotan aipatu beren burua, jatorrizko herrialdeetan ez baitute beren burua izendatzeko erreferenterik; hau da, sexu-orientazioa beren jatorrizko herrialdean jazarpen politiko edo erlijioso izateko arrazoi izan daiteke, eta ez dute beren burua LGTBI pertsonatzat hartzen, sigla horiek eta zer dakarten ere ez dakitelako.

Enbaxada eta kontsulatuetan asiloa eskatzeko aukerari dagokionez, azpimarratzekoa da 2009ko legeak murrizketa ekarri ziola kasu horri, horietan asiloa eskatzeko ahalmena kendu baitzuen, eta emakida hori enbaxadorearen eskumenaren mende geratu zen. Babes hori lortzeko aukera funtzionarioen esku uztea ez da berme bat gure herrialdera iritsi ezin diren baina gure erakundeen babes legitimoa behar duten pertsonentzat.

Barne Ministerioak 2021ari buruzko datuak biltzen dituen azken txostenaren⁴⁹ arabera,

Espainian errefuxiatu gisa aitortutako 10 pertsonatik batek sexu-orientazioagatiko edo genero-identitateagatiko jazarpena izan du oinarri.

Horrela, Espainian LGTBI pertsonen asiloa aitortzeko tasa % 16koa zen 2020an, eta % 9,9koa 2021ean.

2022rako kifkif datuen arabera, *nazionalitateari* dagokionez, artatutako pertsona gehienak latinoamerikarrak dira, eta Kolonbia, Venezuela eta Perurako zifren batura guztizkoaren % 75 da. Datu horiek % 70 ziren 2021ean, eta % 62, berriz, 2020an. Gainerako % 25a Magrebeko eta Ekialdeko Europako pertsonak dira. Eskatzen duten orientazio-zerbitzuaren eskaera motari dagokionez, *% 29 asiloa eskatzeko prozesuan laguntza eta aholkularitzarekin lotutako arrazoiengatik joaten dira*. Egiten ari garen diziplina anitzeko lanean, informazio arrazoiengatik eta orientazio psikosozialagatik artatutako pertsonen asilo-prozesuari buruzko aholkularitza-premiak ere antzematen dira.

Asilo-espeditzeak izapidetzean genero orientazioa edota identitatea edo adierazpena frogatzeko prozedura estandarizaturik ez dagoenez Europar Batasuneko estatu kideetan, Kifkifek proposatzen du, besteak beste, *inbertsio handiagoa egitea asilo-eremuan lan egiten duten eragile guztiak prestatzeko eta sensibilizatzeko* (lehen elkarrizketak egiten dituzten pertsonak, interpreteak, abokatuak, Asilo Bulegoko instruktoreak, hau da, erabakiak nork hartuko dituen). Eta, era berean, maila judizialean, *harrera-zerbitzuetan* lan egiten duten pertsona guztien prestakuntzan eta sensibilizazioan inbertsio handiagoa egitea, LGTBI ez diren zentroetako egoiliarrei ere zuzenduta; *protokoloak ezartzea gorroto, indarkeria, jazarpen eta arbuio delituak prebenitzeko* eta horiei erantzuteko,

49 https://www.interior.gob.es/opencms/pdf/servicios-al-ciudadano/oficina-de-asilo-y-refugio/datos-e-informacion-estadistica/Informe_actividad_OAR_2021.pdf

baldin eta delitu horiek harrera-dispositiboetan bertan gerta badaitezke; LGTBI kolektiboaren barruan, gainera, talde batzuk bereziki kalteberak dira. Hori da *trans kolektiboaren kasua*, eremu guztietan erronkak askoz handiagoak baitira. Hasteko, tratuarekin, pertsona horrengana nola jotzen dugun. Asilo-dokumentuan agertzen den izena ez da, ziurrenik, pertsona horrek bere burua identifikatzeko erabiltzen duena.

Trans pertsonen berdintasun erreal eta eragingarrirako eta LGTBI pertsonen eskubideak bermatzeko otsailaren 28ko 4/2023 Legea onartu berri da, eta lege horri “trans legea” eta “LGTBI eta trans legea” deitu ohi zaio. Hori dela eta, Kifkien eskakizun nagusietako bat izan zen *trans migratzaileak* lege honetan sartzea, haien *erregistro-izena edota sexua aldatzeko, Espainiak igorritako dokumentuetan*, baldin eta jatorrizko herrialdean legezko edo egitezko ezintasuna egiaztatzen badute.

Legeak 50. artikuluan dioenez, jatorrizko herrialdean erregistro-aldaketa egiteko ezintasuna egiaztatzeari dagokionez: agintaritza eskudunak Kanpo Arazoetako, Europar Batasuneko eta Lankidetzako Ministerioari eskatuko dio Espainiaren kanpo-ordezkaritzan eskuragarri dagoen informazioa eska dezala, jatorrizko herrialdean erregistro-zuzenketa hori egiteko legezko edo egitezko eragozpenik dagoen egiaztatzeko.

LGTBI kolektibo migratzailea asko mobilizatu ondoren eta Kifkiffek trans migratzaileen eskubideak legedian sartzeko egin zituen ekintzen ondoren, helburuen zati bat eta aurreko egoerarekiko aurrerapena lortu ziren. Hala ere, oraindik ere *zalantzak ditugu zuzenketa hori egiteko eskatutako akreditazioari buruz*: adibidez, jatorrizko herrialde horretako prozedura hain korapilatsua eta garestia zelako, edonoren esku ez zegoelako; zuzenketa auzitegiek defendatu zutelako lehenago, zuzenketa lortuta, baina izaera anekdotikoa izanda; jatorrizko herrialdean trans pertsonenganako indarkeria-egoerak arriskuan jar

zezakeelako haien bizi- eta osotasun fisikoa.

Legea berriki indarrean sartu ondoren, itxaron egin beharko dugu bermeei eta aitortutako eskubideak benetan baliatzeari buruzko balioespen egokiak egiteko.

LGTBI migratzaileen eskubideak seropositiboak eta serofobiaren aurkakoak

2022ko *Kifkiffeko Osasun Barrutiaren* datuen arabera, GIBaren 400 proba azkar egin genituen, eta horietatik % 4 erreaktiboak izan ziren. Ondoren, positibo eman genuen, odoleko serologiaren bidez, modu aktiboan lankidetzan aritu ginen zentro espezializatuetan. Erreaktiboaren ehunekoak altua izaten jarraitzen du, eta aurreko urteetako ildo berari jarraitu dio.

Atentziona ematen digu *artatutako pertsona guztien % 30ek ez zuela inoiz detekzio-probarik egin*, zuzeneko esposizioarekin harremanak izan ondoren. Eta % 9k bakarrik esan du ez duela inoiz ureztatu. Oraindik ere nahiko beldur dago diagnostiko batean positiboa izan daitekeen emaitza bat ezagutzeko.

Zerbitzura joan diren pertsonen % 31k adierazi du sexu-transmisiozko infekzioen bat izan duela azken hamabi hilabeteetan. *Sifilis kasuen kopuruak gora egiten jarraitzen du, eta artatutako 3 kasutatik 2 artatzen dira.*

Bestalde, esposizio aurreko profilaxia (PrEP) iristearrekin batera, preserbatiboaren erabilera % 40 baino gehiago jaitsi da aurreko urteekin alderatuta, eta profilaxi horrek beste ITS batzuen aurrean babesten ez duen aurreikuspena galdu da.

Sexu-laneko testuinguruetan, % 7tik % 10era igo da prekaritate egoeran dauden pertsonen kopurua, eta prostituziora jo behar dute diru-sarrerara ekonomikoren bat sortzeko. Artatutako pertsonen % 32k adierazi du zailtasunak izan dituela preserbatiboaren erabilera negoziatzeko orduan,

eta 2021ean, berriz, % 29k.

Zerbitzura jo duten *emakumeen* % 58k adierazi dute nolabaiteko diskriminazioa jasan dutela bikote-familiarteko testuinguruetan, bai ahozkoan, bai psikikoan edota fisikoan. Gainera, pertsona guztien % 40k aitortu du gorroto-delituen biktima izan dela, genero-identitateagatik, sexu-orientazioagatik edo jatorriagatik.

Datu horiek argi eta garbi erakusten dute pertsona horiek bizi dituzten migrazio-prozesuek ahulago bihurtzen dituztela; asilo-eskaerak izapidetzeko prozesu administratibo irregularrak eta luzeak eta aspergarriak; babesgabatasun-egoeran uzten dituzte, eta ez-eskubideen linbo batean, erabateko prekarietatera eta estigmatizazio bikoitzera eramaten dituen; migratzaileak izateagatik eta LGTBI izateagatik. *Osasun Ministerioaren azken datuen arabera, 2021ean GIBaren infekzio-diagnostiko berrien % 38,6 migratzaileetan egin ziren.*

Zifra horietatik haratago, pertsona horietako batzuek egunero kontatzen digute beren egoera serologikoari lotutako estigma, diskriminazioa, beldurra, sufrimendua, bakardadea eta ihesa. Azken hamabi hilabeteetan Kifkifera joan diren pertsonen % 80k irainak, jazarpena, isekak, umiliazioak, jazarpenak eta eraso fisikoen % 20 ere jasan dituztela diote.

Gainera, artatutako pertsonen % 48k LGTBI fobiaren eta serofobiaren sintomak barneratuta agertu dituzte, eta haien egoera serologikoa ezkutatu dute, sistemaren, ingurunearen eta familien errepresalien eta bikote afektibo edota sexualen bazterketaren beldur direlako.

Gainera, *benetako kalteberatasun egoeran lan sexuala egiten duten pertsonentzat* – paperik gabeko pertsonak eta ekonomikoki irauteko gabedia handiak dituztenak –, beste gaixotasun mota batzuekiko esposizioa areagotu egiten da osasun-laguntza faltagatik eta bezeroekin dituzten mendeko harreman sexualengatik eta bertikaltasunagatik.

Migratzaile seropositiboak artatzen egin dugun ibilbidean, egiaztatu dugu osasun-sisteman sartzeko lehen atea garela ahulentzat, proba azkarrak egiteko eta, ondoren, *ikuspegi biopsikosozaletik laguntzeko espazio seguru eta lagungarri bat sortzen saiatuz, eta*, gainera, sexu-osasunari buruzko gaiak landuz, hala nola arriskua eta ohitura seguruak murriztea.

GIBaren proba azkarrek diagnostiko goiztiarra egiteko aukera ematen dute, baina diagnostiko hori ez da nahikoa diagnostikatutako pertsonen bizi-kalitatea hobetzeko ezinbestekoa den tratamendu baterako sarbiderik ez badago.

08. AKTIBISMO AFEKTIBOAK: ESTRAKTIBISMOTIK KOPARTAIDETZARA.

CRISTIAN CARRER Y EUGENI RODRÍGUEZ

**KATALUNIAKO HOMOFIARIEN AURKAKO BEHATOKIAREN (OCH) KOORDINATZAILE
TEKNIKOA ETA PRESIDENTEA**

Homofobiaren Aurkako Behatokiak (OCH) edo Ikusgunek (Gasteizko LGTBI+ behatokiak) egiten dituzten LGTBIfobiaren Estatuaren urteko txostenek LGTBI+ pertsonen salaketa-, ikuspen- eta defentsa-ekarpen baliotsua egiten dute. Funtsezko ikerketa-dokumentuak dira, errealitateari buruzko ezagutzak zabaltzeko eta LGTBIfobiaren gizarte-problematikaren aurkako erantzun koordinatua artikulatzeko zerbitzu eta politika publikoak bideratuko dituzten beharrak hautemateko.

2008an eratu zenetik, Espainiako Estatu osoko lehen Behatoki gisa, OCHk ahalbidetu eta sustatu du aktibismoen arteko harremana sexu-orientazioagatiko, identitateagatiko edota genero-adierazpenagatiko diskriminazioaren aurkako borrokan (aurrerantzean, OSIEG). Gogoratu behar da OCH Front d'Alliberament Gai de Catalunya (FAGC) erakundetik datorrela. Erakunde horrek LGTBI pertsonen eskubideen aldeko lehen manifestazioa antolatu zuen Espainiako Estatuan, Bartzelonan, 1977an, eta sexu-askatasuna despenalizatzeko eta, ondoren,

sistematikoki ukatutako eskubideak lortzeko koordinazio eta antolaketa kolektiboan lan egiten du.

Ikusgune bezalako eragile sozial eta aktibisten arteko loturak eta sareak maila desberdinetan ezarri dira, eta horiei "estrakzionismoa", "trukea" eta "partaidetza partekatua" deituko diegu, eta hori guztia "Aktibismo Afektiboa" deituko diodanaren bidez.

Erauzketa-lankidetzan, OCHk sortutako ezagutzari esker, Espainiako Estatu hainbat behatokiaren datu eta txosten kuantitatibo eta kualitatiboan ekoizpena elikatu ahal izan da, OSIEGek eragindako indarkerien aurkako behaketa-sistema diseinatu eta ezartzeko eta LGTBIfobiak eragindako biktimei edota pertsonen gune atseginak sortzeko.

2018an, Ikusgune LGTBIfobiaren aurkako Behatoki Nazioarteko 1. Topaketara joan zen eta bertan parte hartu zuen aktiboki, "Giza Eskubideak Konkistatzeko Gune Berriak" leloarekin. Lehenengo topaketa honetan, LGTBIfobiak eragindako intzidentzien erregistroaren eta biktimei edota biktimei laguntza psikosoziala

ematearen inguruko ezagutza partekatze beharra azpimarratu nahi dugu. Ildo horretan, lantzeko eta garatzeko funtsezko kontzeptuak iruditzen zaizkigu:

- LGTBI pertsonen aurkako indarkeriari erantzuteko eta existitzen ez zena izendatzeko beharra.
- Behatokiak ez garela neutralak LGTBI+ eskubideak bermatzeko mehatxagarriak izan daitezkeen testuinguru soziopolitikoen aurrean.
- Eskubide-esparru batean oinarritutako formula zientifikoak aurkitzeko beharra, behatokitatik lan egiteko.
- Datu homologagarrien arreta eta bilketa sarean lantzeko beharra, aztertze gaitasunarekin eginez, estatu mailan eta baita nazioartean ere konparatu ahal izateko.
- Biktimaren eta erakunde/administrazioaren artean espazio bat betetzeko beharra, une honetan erakundeak/administrazioak bete ezin duena, biktima horretarako prestatuta ez dagoelako.
- Biktima eta kolektibo osoa duintzeko beharra, erreparaziotik abiatuta, ez baita ibilbide penaletatik soilik igaro behar.
- Ikuspegi intersektionala txertatzeko eta lurreratzeko beharra, errealitateari erantzun hobe, osoagoa eta egokiagoa emateko.
- Biktima eskubideen jabe eta agentzia propio baten jabe dela aitortzeko beharra.

Ildo horretan, uler dezakegu lortutako eta aztertutako datuak hainbat gunetan erabil ditzaketela gizarte- eta erakunde-eragileek, eta argudio-aitzakia direla administrazioei aniztasun afektibo sexualaren eta genero-aniztasunaren esparruan politika publiko eraginkorrek ezartzeko presioa egiten jarraitzeko.

Trukerako lankidetzan, Ikusgunek eta OCHK harremanak estutu dituzte eta zeregin eta helburu

komunak partekatu dituzte, interes partekatuak elikatzeko. Gure behatokiak hainbat eragile sozial eta instituzionalentzako ikaskuntza- eta prestakuntza-gune dira, eta LGTBI+ pertsonen bizitzan eragina duten politika publikoen arloan lortu beharreko helburuen kudeaketa teknikoan parte hartzeko aukera eskaintzen dute. Besteak beste, honako jarduera hauek egin dira: sexu- eta genero-aniztasun afektiboari buruzko aholkularitza, diskriminazio-datuak biltzeko irizpide batzuk ezartzea, eta berdintasunaren eta giza eskubideen arloko agenda publikoa markatzeko aktibismo-estrategiak eta estrategia teknikoak trukatzeko.

Baterako parte-hartzearen lankidetzaren mailan, partekatutako proiektuetan garatzen diren interes komunak etengabe definitzea bilatzen dugu. Ildo horretan, honako hauek sar ditzakegu: baterako ikerketa-dokumentuak egitea, prestakuntza-espazioak, aktibismoak eta akademia elkartzen diren ekitaldietan antolatzea eta parte hartzea, OCHren edo Ikusgunetik bultzatutako argitalpen bateratuak eta aktibisten afektuetatik artikulatuak direnak. Artikulazio-ildo hori urteetan zehar garatu da aktibismoa egiteko moduen bilakaerarekin, espazio antagonikoen arteko mugak lausotuz, LGTBI+ mugimenduaren barruan eta beste gizarte-mugimendu batzuekin artikulatuta sortu diren erronka, eztabaida eta planteamenduekin.

Artikulazioak batera sortu behar ditu OSIEGk eragindako praktika diskriminatzaileen aurkako borrokarekin bat datozen ezagutzak eta esku hartzeko praktikak. Eta, horretarako, aktibismo afektiboak funtsezkoak dira. Adibide argia izan da OCHK, Ikusgunek eta Estatuko Trans Plataformak egindako lana, trans legea deritzona onartzeko prozesuan. Gainera, periferietatik eta ertzetatik egindako lana izan da, zentralismo bateratzaitetik ihesi, gizarte-mugimenduetan botereguneetatik ihes egiten ez duena.

Gure Behatokiek egindako lanak, OSIEGrekiko diskriminazioari heltzeko eta aurre egiteko moduei buruz irakasteaz eta gogoeta eginarazteaz gain, esperientziak irakasten du nola lan egin elkarrekin

afektibitate-aktibismoetatik, eta ikasketa hori funtsetan eta formetan hedatzen jarraitu behar dugu.

Horregatik, ekainaren 2an, 3an eta 4an, Bartzelonan, *LGTBfobiaren aurkako Behatoki*en 2. Nazioarteko Topaketak egingo dira, "Gorrotuari aurre eginez, LGTBfobiaren aurkako gunen atseginak eraikiz" lelopean. Bigarren topaketa hau baterako prestakuntza-gunea izatea nahi dugu, jardunaldiak elikatzen dituen zeharkako kontzeptu baten bidez esperientziak, kezak eta ezagutzak partekatu ahal izateko espazioak eraikitzeko: *espazio atseginak*.

Behatokiok hiru jarduera ardatz nagusi lantzen ditugu: a) prebentzioa; b) detekzioa eta c) esku-hartzea. Hau da, errealitatea eraldatzeko politiken jarduera-engranajearen parte gara. Behintzat horretan saiatzen gara.

Afektuetatik abiatuta egitea proposatzen dugu, eskuin muturrak eta aurrerakoi deitzen diren sektoreek bustitako gorroto-diskurtso guztien aurka. Eguneroko bizitzako benetako testuinguruetan topo egitea, azaltzea, adostea eta eztabaidatzea, azken batean, honako testuinguru hauetan: (1) garraio publikoa, (2) aisialdirako

espazioak, (3) hezkuntza-guneak eta zeharkako elementu bat, hala nola (4) gorroto-diskurtsoen aurkako abordatze-estrategiak. Horixe da topaketa hauetan landu beharreko proposamena.

Azkenik, ez nuke amaitu nahi, LGTB+ mugimenduaren borroka historikoari eskerrak emangabe, gizartea eta gure hiri eta herriak espazio ireki, aske, demokratiko eta askotarikoagoetara bultzatu dituen eskubideen konkistari. Hala ere, jakin badakigu LGTBfobia egiturazkoa den gizarte batean bizi garela, OSIEGgatik diskriminazio-egoerak dauden eta aniztasun sexualaz eta afektiboaz gozatzeari uko egiten dion gizarte batean. Gure eginbeharra da lotura aktibista afektibo horiek elikatzen jarraitzea, mundu guztiarentzat gunen atseginak eraikitzen jarraitu ahal izateko.

09. GOMENDIOAK

1. Sexu- eta genero-aniztasunaren aurkako bulorik, **zurrumurrurik eta gezurrik ez zabaltzea** komunikabideetan. Adierazpen-askatasunerako eskubideak ez du zilegitasunik ematen inoren giza eskubideen aurka egiteko.

2. **Erakundeetan LGTBI+fobikoak, matxistak edota arrazistak diren gorroto-mezuak zabaltzeko gezurra erabiltzen duten esku-hartzeak neutralizatzeko neurriak** bai eta sexu-orientazioaren edo genero-identitatearen patologizazioa ere.

3. **Sexu- eta genero-aniztasuna lantzeko hezkuntza-eremuan egiten ari diren esku-hartzeei buruz hausnartzea.** Hausnarketa hori parte-hartzailea izan behar da, profesionalak, irakasleak, ikasleak eta guraso-elkarteak kontuan hartuta.

4. **Enpresa-batzordeetako ordezkariak prestakuntza ematea sexu- eta genero-aniztasunaren arloan,** lan-diskriminazioaren aurkako aktibo bihur daitezten, eta trans pertsonen trantsizio-prozesuetan laguntzeko aukera izan dezaten, haien eskubide guztiak bermatuta gera daitezten.

5. LGTBI+fobiak jotako pertsoneri laguntzeko protokoloak lantzeaz harago. **Ahalduntzeko eta jarrera matxistak gaitzesteko estrategiak lantzea**, esku-hartzeak eraso fisikoaren, diskriminazioaren edo gorroto-diskurtsoaren aurretikoak izan daitezten. Bereziki aisialdiko inguruneetan, non argi geratu behar baita zenbait diskurtso eta jarrera LGTBI+foboek ez dutela lekurik.

6. **Eragile transek Osakidetzako arreta-protokoloetan parte har dezaten sustatzea**, aldian-aldian ebaluazio-saioak eginez, haien arreta hobetzeko.

7. Trans pertsonen benetako berdintasun eraginkorrerako eta LGTBI eskubideen bermerako **Legea ahalik eta lasterren ezartzea instituzio guztietan.**

Ikusgune

2023